

Utorak, 24. januar 2006.

Svedok Aernout van Lynden

Svedok P-031

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.23. h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Gospodine van Lynden, želim da vas podsetim na izjavu koju ste dali na početku svog svedočenja. Ona je još uvek na snazi.

SVEDOK VAN LYNDEN: Razumem.

SUDIJA PARKER: Izvolite gospođu Tapušковиć.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobar dan časni Sude. Dobar dan svim prisutnim u sudnici. Gospodine van Lynden, dobar dan. Moje ime je Mira Tapušковиć. Ja sam jedan od dva branioca ovde optuženog gospodina Miroslava Radića. Da bi se Pretresno veće upoznalo sa ulogom vašeg svedočenja ovde, možete li da nam potvrdite da ste vi svedočili pred ovim Tribunalom i u drugim predmetima? Je li to tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Jesam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Koliko je meni poznato to su predmeti protiv optuženog generala Galića i u *Predmetu Milošević*, je li tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li se gospodine van Lynden sećate kada ste svedočili u tim predmetima?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Što se tiče gospodina Miloševića to je bilo u jesen 2003. godine, a što se tiče gospodina Galića to je bilo početkom 2003. godine ili negde 2002. godine. Ipak mislim da je bila 2003. godina.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. U *Predmetu Galić* ste svedočili u januaru 2002. godine. Ta vaša svedočenja su bila dosta ekstenzivna. Trajala su po nekoliko dana. Sećate se toga?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Sećam se da je svedočenje u *Predmetu Galić* duže trajalo od onog svedočenja u *Predmetu Milošević*. Moje svedočenje u *Predmetu Galić* je bilo uvršteno u *Predmet Milošević* u pismenom obliku, tako da je to tamo bilo skraćeno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Vi ste u dva navrata obavili razgovore sa istražiteljima Tribunala, odnosno Odbrana je primila dva iskaza i iz njih se

vidi da su razgovori trajali po nekoliko dana. Gde su ti razgovori vođeni? Možete li da nam kažete?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Sa mnom je prvi put vođen razgovor u Beču 2000. godine ili početkom 2001. godine. Kasniji razgovori vođeni su ovde u Hagu. Dužu izjavu je uzeo jedan advokat koji je Nepalac, Tejshree Thapa.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Kada ste svedočili u predmetu protiv Miloševića, vi ste tada rekli da predajete žurnalizam na Američkom univerzitetu u Bugarskoj. A kad ste svedočili u *Predmetu Galić*, taj podatak o, u tom momentu trenutnoj preokupaciji niste napomenuli. Da li slobodno zaključujem da ste aktivni žurnalizam napustili u tom vremenskom periodu, između januara 2002. godine i septembra 2003. godine?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. Aktivni žurnalizam sam napustio početkom 2001. godine kada je moja supruga dobila posao ambasadora Holandije u Bugarskoj. Ja nisam dobio posao na Američkom univerzitetu do septembra 2002. godine. Dakle, godinu dana nisam uopšte radio, ni kao novinar, ni u akademskim krugovima.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Čitajući vašu izjavu videli smo da ste, osim što ste na samom početku karijere radili za jedan holandski list, nažalost, ne mogu da izgovorim, imam problem sa izgovorom holandskih reči, posle ste radili za *The Washington Post*, *BBC*, *The Observer* i konačno za *Sky News*. Svi vaši poslodavci, znači, osim tog holandskog lista, odnosno naručioci vaših izveštaja su bili, u svakom slučaju, kuće koje nisu bile iz Holandije?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, to je tačno. Ja nisam radio samo za *Haagsche Courant*. Radio sam i za holandske televizijske vesti i za "NCOV". Takođe, obe firme su holandske. Ali sve je to bilo pre rata u Jugoslaviji. To je bilo tokom osamdesetih.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Kada ste u svom iskazu, a to ste govorili i u *Predmetu Milošević*, pominjali Bagdad, Irak, napomenuli sta da ste u tom momentu bili i na jednoj i na drugoj strani. Išli ste i na iračku i iransku stranu, je l' to tačno?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: I 1980. godine i 1984. godine sam odlazio i u Irak i u Iran. Dakle, izveštavao sam o ratu sa obe strane. Da, tačno je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li se možete složiti sa mnom da zarad objektivnog informisanja javnosti, vaša je to dužnost kao novinara tada bila da se svaka priča mora sagledati sa obe strane, pogotovo u ratnim sukobima? Da se mora pružiti informacija i sa jedne i sa druge zaraćene strane. Možete li se složiti sa tim?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja bih se složio sa vama da novinar treba da omogući da se vidi perspektiva sa svih strana, ali nije uvek moguće za novinara da pokrije obe zaraćene strane istovremeno. To je ponekad fizički nemoguće.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da. Kad ste svedočili u *Predmetu Galić* vi ste i izjavili da ste bili poslani prvo u Sloveniju gde ste praktično prisustvovali, kako ga mi sa bivših jugoslovenskih prostora zovemo, sedmodnevnom ratu, jel' tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da. Mene su stvarno poslali u Sloveniju i bio sam očevidac nekih događaja u Sloveniji. Naravno ne sve, ali neke događaje sam video kao očevidac, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jeste li vi bili u Sloveniji svih tih sedam dana koliko su trajali sukobi?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, bio sam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste obavestili svetsku javnost ,o slučaju kada je slovenačka Teritorijalna odbrana ubila 45 mladih vojnika JNA sa podignutim rukama u znak predaje. Je l' sećate tog događaja?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. Ne sećam se da sam ja obavestio međunarodnu javnost o tome da je 45 vojnika bilo ubijeno. Ne.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časni Sude, samo zbog transkripta da kažem da je na četvrtoj stranici u 15 redu pogrešno uneto... Trebalo bi da stoji: "45 mladih pripadnika Jugoslovenske narodne armije". Hvala. Vi ste nam juče rekli da je *Sky News*, vaš tadašnji poslodavac, ako mogu tako da kažem, pošto ste nam rekli da ste bili *freelancer*, osnovao kancelariju u Zagrebu. Da li je Zagreb, u Hrvatskoj, je l' tačno?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja sam bio stalno zaposlen na *Sky News* od 1988. godine, pa nadalje. Dakle, ni u jednom trenutku dok sam radio za *Sky News* nisam bio *freelancer*. Koliko ja znam, *Sky News* je poslao jedan tim u Zagreb koji je radio iz hotela. Ja nisam bio član tog tima i ne znam da li su oni organizovali kancelariju na isti način na koji smo mi to uradili u Beogradu, ali znam da su u Zagreb bili poslati timovi koji su izveštavali o ratu posle 1991. godine, zapravo od 1991. godine, sa hrvatske strane.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja se izvinjavam ako sam na bilo koji način povredila bilo šta od vaših osećanja u vezi vašeg posla. Iz dokumentacije koju sam ja konsultovala, stekla sam utisak da ste bili *freelancer* sve do kraja vašeg rada. No da se vratimo na ovaj problem. Kada ste rekli da je *Sky News* delovao i iz Hrvatske na određen način, da li ste vi ikada kontaktirali sa vašim kolegom koji je radio za *Sky News* sa hrvatske strane i da li ste vi sa njim razmenjivali bilo kakve informacije o događajima u Hrvatskoj?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se da sam ikada bio direktno u kontaktu sa tim ljudima koji su radili u Zagrebu. Moguće je da smo prenosili jedni drugima poruke preko Kancelarije za inostrane dopisnike "Sky Newsa" u Londonu, ali se ne sećam da smo direktno, recimo, telefonski razgovarali.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Rekli ste da ste, to ste nam juče i potvrdili, i to je vidljivo iz vašeg iskaza, da ste na teritoriji bivše Jugoslavije došli u julu mesecu 1991. godine, posle kraće pauze, posle slovenačkih događaja, jel' tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja sam u Sloveniju stigao u julu 1991. godine. Pretpostavljam da su osim Slovenaca većina Jugoslovena Sloveniju smatrali delom Jugoslavije. Ja sam iz Slovenije posle, otprilike dve nedelje boravka u Sloveniji, poslat u Beograd.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Vi ste po dolasku u Beograd bili stalno stacionirani... Znači po dolasku u Beograd u julu mesecu, stalno stacionirani u Beogradu ili ste napuštali Beograd i putovali van okvira tadašnje Jugoslavije i u okvirima tadašnje Jugoslavije?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: U avgustu 1991. godine sam bio otišao, mislim da to piše i u mojoj prvoj izjavi, bio sam poslat u Bejrut, glavni grad Libana radi

talaca koji su tamo bili pušteni na slobodu. Neki od njih su bili i moji prijatelji. Dakle, tada mi je bilo rečeno da izveštavam o tome. Zatim znam da je bio još jedan period krajem oktobra, pa do prve nedelje ili prvih 10 dana novembra 1991. godine. I sledeći put sam otišao upravo pre Božića, u decembru 1991. godine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To znači da kad ste pokrivali neko ratno područje, niste pokrivali samo to područje, nego i sva moguća ratna žarišta na koja vas je tada vaša kuća, "Skaj njuz", slala, je l' tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Kao što sam rekao, jedino drugo mesto na koje su me poslali bio je Liban. Tamo je rat bio završen. A drugi put kada su me slali, ja sam išao na pauzu ili odmor od 10 dana, možda dve nedelje. Ja sam u to vreme živeo u Belgiji, u Briselu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam reći kada ste vi prvi put čuli za blokadu kasarni Jugoslovenske narodne armije na teritoriji Republike Hrvatske?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Tom taktikom su se prvo poslužili Slovenci. Ja sam bio očevidac tih događaja. Kada sam prvi put čuo da su kasarne JNA u Hrvatskoj bile blokirane, to ne mogu da vam kažem sa nekom preciznošću. Međutim, pretpostavljam da su se Hrvati jednostavno poslužili istom ili sličnom taktikom kao i Slovenci veoma rano.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite mi onda možete li da nam objasnite koje su vaše aktivnosti bile sve od jula meseca 1991. godine kad ste se, kako kažete, stacionirali u Beogradu, pa sve do izbiljanja sukoba u Vukovaru? Gde ste vi u tom međuvremenu bili?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Kao što sam u svom iskazu za Pretresno veće rekao juče, prvo su me poslali u područje Banije, a posle toga u područje Krajine u mesto Knin. Zatim sam se vratio u Beograd, a onda iz Beograda u određenom trenutku otišao sam za Bejrut. Vratio sam se krajem avgusta ili početkom septembra i onda sam počeo da odlazim u područje Istočne Slavonije, iako sam izveštavao i o nizu pitanja iz Beograda. Recimo, o nestašicama nafte, o političkoj situaciji, a kasnije, u jesen, osim što sam odlazio u Istočnu Slavoniju, leteli smo i u Crnu Goru i vozili se sa jedinicama JNA koje su izvodile napade na Dubrovnik.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Za sve to vreme vašeg boravka u Beogradu vi ste imali kancelariju, kako ste juče rekli, koja je formirana u okviru zvanične televizije tadašnje Srbije. Je li to tačno?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, to je tačno. Kada je *Sky News* u februaru 1989. počeo s radom tamo, potpisan je sporazum između jugoslovenske televizije i *Sky Newsa* prema kom je jugoslovenska televizija imala pravo na emitovanje naših emisija koliko god sati da su želeli. Mislim da je "Treći kanal" državne televizije u Beogradu emitovao *Sky News* 12 sati na dan. Drugi deo sporazuma da *Sky News* može da koristi prostorije i opremu "Televizije Beograd". Oni su nam pomogli tokom rumunske revolucije u decembru 1989. godine i ponovo kada sam ja došao u Beograd u julu 1991. godine. Mi smo tu kancelariju u zgradi "Televizije Beograd" imali do decembra 1991. godine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite mi, ta vaša kancelarija bila je u zgradi "Televizije Beograd" ili na nekom drugom mestu, u nekom drugom objektu koji je koristila televizija?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. To je bilo u samoj zgradi "Televizije Beograd" u jednoj sobi, u jednoj prostoriji.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Juče kada ste ucrtavali rutu vašeg kretanja po Vukovaru, rutu kojom ste vi išli do vukovarske bolnice, možete li nam reći, tog dana kada ste se vi kretali Vukovarem, vi ste išli samo tom rutom ili ste zalazili po bočnim gradskim ulicama?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Očigledno je da sam prošao kroz neka predgrađa da bih došao do centra grada. Da li vi pokušavate mene da pitate da li sam otišao u Borovo Naselje?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ne. Pitam vas baš o gradskom jezgru, centru grada. Da li ste se po užem centru grada šetali bočnim ulicama ili glavnim saobraćajnicama?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. Sigurno sam bio i u sporednim ulicama kao što sam rekao juče u svom svedočenju Pretresnom veću. Ušli smo u grad, dok nismo naišli na vojnike iz voda sa kojima smo već ranije komunicirali i onda smo krenuli s njima peške. Tako da smo raznim ulicama krenuli prema centru grada. Ali, pre nego što počnete da mi postavljate konkretna pitanja, hteo bih da vas podsetim da je to bilo prvi put da sam hodao ulicama Vukovara i da nikada ranije nisam bio u tom gradu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala vam na tom pojašnjenju. To sam vas pitala iz razloga što ste u vašoj izjavi 2002. godine rekli da ste videli da su mine bile postavljene svuda, pa čak i u centru grada. Je li se sećate toga, da ste to izjavili?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Video sam mala polja mina i to nagaznih mina i to u blizini samog centra grada. I mislim da je to takođe prikazano i na snimku koji je juče predočen Sudu, i način na koji su vojnici JNA rešavali pitanje tih mina, tako što su u njih pucali. I ja sam bio u blizini tih vojnika kada su oni to radili.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Tačno. Hvala vam na pomoći oko toga. To je juče bilo u onom prvom filmskom snimku koji nam je Tužilaštvo prikazalo. To je bio dokazni predmet broj 136. Kada ste komentarisali, ali na samom video snimku, ne juče na pitanja tužioca po završetku emitovanja snimka, vi ste rekli da je to, odnosno uklanjanje mina, veoma delikatan posao. Je li se sećate toga?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mislim da ono šta sam rekao je bilo da je pronalaženje mina osetljiv posao. Uklanjanje mina je lakši posao, ako se tačno sećam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali ste takođe rekli da je uklanjanje mina sporvodila inženjerska jedinica JNA, je li tačno?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, ali sam mislio na jedan kasniji deo snimka gde se vidi eksplozija u gradu. Ne znam da li su pri tome u vazduh dignute neke mine ili neka druga eksplozivna naprava koju su pronašli u jednoj zgradi. Ali mislim da oni vojnici koji su se videli u jučerašnjem snimku, nisu bili pripadnici neke posebne inženjerske jedinice, nego obični vojnici. Dakle, reč je o dve različite jedinice i o dva različita snimka.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jeste. Ali koliko se sećam, juče ste nam rekli da ste bili upozoreni da ne hodate sami, već u pratnji nekog od pripadnika JNA zbog opasnosti od postavljenih mina.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: To je tačno. Nas su još 12. novembra upozorili kada smo prvi put sreli vod Gardijske jedinice da je tog dana pre našeg dolaska jedan vojnik ranjen tako što je ili nagazio na minu ili tako što je došao u kontakt sa jednom podmetnutom eksplozivnom napravom. Ali, na osnovu svog ličnog iskustva ja sam znao da pod takvim okolnostima u ratnim zonama treba biti izrazito oprezan, zato što se ne zna koja su tačno područja bila očišćena ili ne. Naravno nisam hteo da stanem na minu ili da naiđem na neku eksplozivnu napravu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako se slažete sa mnom ...

prevodioci: Mikrofon, molimo vas.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ako se slažete sa mnom, juče na onom snimku koji je prikazan, to je snimak broj 1, videlo se kako vojnik sa štapom ubada u zemlju i traži te nagazne mine. Je li to tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, to je prilično tipičan način. Ja sam to video u vojskama po celome svetu da se na taj način traže nagazne mine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Takođe ste izjavili juče da su te nagazne mine postavljene od strane branioca Vukovara. Sećate se toga?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, to sam zaista juče rekao Pretresnom veću.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako su te mine postavljene od strane branioca Vukovara, da li se slažete sa mnom da su postavljene iz razloga da bi se sprečio pokušaj da se uđe u Vukovar?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pa to je bilo u samom gradu Vukovaru. Ne znam da li su mine postavljene i izvan Vukovara. Ovo je bilo u samom gradu i pretpostavljam da je to bio deo odbrambenih napora, odnosno da se spreče jedinice JNA da uđu, da prodru dublje u grad. I nama su jedinice JNA rekle da su Hrvati koristili protovtenkovske mine i često su ih vezivali za neku dasku i onda su ih stavljali na kuće ako bi se oklopna vozila približila tim kućama.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To su te protivtenkovske mine, a kada su u pitanju nagazne mine, njima ne može da se upravlja nikakvim daskama iz kuća ili bilo kakvog drugog objekta, je li tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pa protivtenkovske mine su takođe vrsta nagaznih mina. Ali pretpostavljam da vi govorite sada o manjim nagaznim minama. Ne, one ne mogu da se kontrolišu i reč je upravo o takvom minskom polju koje sam video kako se čisti 19. novembra.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To je baš ono minsko polje koje ste vi snimili i koje smo mi juče i videli između kuća.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Tačno. Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li se možete složiti sa mnom da svaki prolaznik zbog male nesmotrenosti bi mogao tada da nastrada ukoliko bi došao na tu površinu gde je ispod trave, ispod lišća ili tankog sloja zemlje postavljena nagazna mina?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: To nisu bile mine koje se aktiviraju ako biste povukli neku žicu ili zakačili neku žicu. Ali svako ko nije znao da se na određenom mestu nalaze mine, naravno, bio je ugrožen ako bi stao na takvu minu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vi možete da se složite sa mnom da su onda branioци Vukovara sami postavili mine po ulicama svoga grada i na taj način onemogućili kako ulazak u grad, tako i izlazak sebe samih i napuštanje grada?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, ne bih to rekao. Nisam video mine ni na kojoj ulici, a nisam zaista ni video ko je postavio to minsko polje koje se čistilo. Nama su vojnici s kojima smo bili, rekli da su to uradili hrvatski branioци, ali ja to ne mogu da potvrdim, jer nisam video koji ljudi su te mine postavili. Takođe nisam video nijednu ulicu, nijedan put u Vukovaru na kome su se nalazile mine. Koliko ja znam, hrvatski branioци pokušavali su da drže puteve što je moguće duže otvorene prema ostatku Hrvatske. I koliko znam, poslednja glavna ulica koja je ostala otvorena, bila je prema Vinkovcima.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja samo pokušavam da se vratim na ono šta ste vi rekli, a to je da su mine bile postavljene posvuda, pa i u centru grada. A juče ste izjavili da su mine postavili branitelji Vukovara. Da li vi ostajete pri tome što ste vi izjavili u svom iskazu i onome što ste rekli juče?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Nama je bilo rečeno da su ih postavili branioци Vukovara. Da, nama je bilo rečeno da postoji mnogo minskih polja, ali ne na ulicama. Ta minska polja su bila između kuća, u parkovima, ali ne na putevima ili manjim ulicama. Ja to nisam video u Vukovaru.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Juče kad ste govorili o naoružanju i o oružanim snagama, rekli ste nam da znate da Hrvatska nije imala regularnu vojsku?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Izvinite, da li je to bilo neko pitanje?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da. Oni nisu imali regularnu vojsku u julu 1991. godine. Ne.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Možete li nam reći od jula 1991. godine koje snage su se u Hrvatskoj borile sa tadašnjom JNA?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko ja znam i kao što sam već rekao, ja nisam bio na toj strani u sukobu. Imali su policijske snage, snage specijalne policije. Postojale su paravojne snage i polako su počinjali sa osnivanjem vojske. Pretpostavljam da su se tada oslanjali prvenstveno na Hrvate koji su bili pripadnici JNA, a onda su odlučili da pređu na stranu te nove hrvatske države. Pretpostavljam da je to teklo na sličan način na koji se vojska osnivala i u Bosni 1992. godine. A to je bilo nešto čemu sam ja bio svedok iz prve ruke, jer ja sam gledao kako se formirala vojska u Bosni.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro. Bosnu ćemo da ostavimo sada sa strane. Zadržaćemo se na događajima u Hrvatskoj. Da li vi imate saznanja kako je, odnosno kako su ove snage koje ste nam sada naveli, došle do naoružanja?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Oni su očigledno imali neko naoružanje, budući da je bilo reči o policijskim jedinicama. Dakle, najverovatnije je bilo reči o lakom naoružanju. Sada znam, ali nisam siguran da sam to tada znao, znam za navode

da su hrvatske vlasti švercovale oružje pre izbijanja sukoba. Na primer, policijske snage su sigurno imale neka oklopna vozila i pretpostavljam da sa određenih mesta u Hrvatskoj, iz nekih određenih kasarni JNA su takođe dobili oružje. Posle jula 1991. godine pretpostavljam da je Hrvatska koliko je mogla pokušavala da dođe do oružja iz inostranstva. I svakako znam da kasnije tokom rata 1993. ili 1994. godine, mislim iz Mađarske Hrvatska je dobijala helikopterske mitraljeze MI-24 (Mil Mi-24) i takvo oružje se koristilo u operaciji "Oluja" 1995. godine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nema potrebe da se ide tako u širinu. Mi sada govorimo o događajima iz 1991. godine i o naoružanju, ovaj, hrvatskih snaga 1991. godine. Pošto ste čuli za švercovanje oružja, da li će vam značiti ako vas podsetim na aferu Šešelji i švercovanje oružja iz Mađarske... Špegelj, afera Špegelj?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Svestan sam ...

TUŽITELJKA TUMA: Časni Sude, ja bih ovde rado uložila prigovor. Sada govorimo o Vukovaru, a Odbrana govori o švercu oružja iz Mađarske i htela bih da mi bude jasno o čemu je reč?

SUDIJA PARKER: Pretpostavljam da je reč o uvozu oružja iz Mađarske.

TUŽITELJKA TUMA: Pa to i ja pretpostavljam.

SUDIJA PARKER: Gospođo Tapušković, da li sam dobro shvatio vaše pitanje, jer u vašoj formulaciji pitanja nije spomenuta Hrvatska? Ali pretpostavljam da ste vi u svom pitanju implicirali da je oružje iz Mađarske dovoženo u Hrvatsku. Da li sam u pravu?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Tačno je časni Sude. U pravu ste. Ja sam se samo nadovezala na odgovor svedoka koji je rekao da je kasnije, ne u tom momentu, ali da je kasnije čuo za situaciju švercovanja oružja.

SUDIJA PARKER: Nije potrebno da idemo u širinu. Mislim gospođo Tuma da je ovde jasno naznačena relevantnost. Izvinite, gospođo Tapušković što ste bili prekinuti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala časni Sude. Sasvim je u redu. Za aferu švercovanja oružja iz drugih zemalja u Hrvatsku ste čuli kasnije. A da li ste tada, za vreme tih događaja kojima ste bili svedok, čuli da je Hrvatska do najvećeg dela svog naoružanja došla tako što je ispraznila skladišta i kasarne JNA koje su na teritoriji Hrvatske bile blokirane od proleća te godine 1991. godine?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne znam da su kasarne bile pod blokadom od proleća 1991. godine, ali pretpostavljam da su iz nekih vojnih skladišta dobili oružje. Druga skladišta, koliko znam, su dignuta u vazduh. Znam da je početkom jeseni došlo do vrlo velike eksplozije u jednoj kasarni JNA, odnosno jednom skladištu JNA u Hrvatskoj i sećam se da je tom prilikom u vazduh dignuta veća količina oružja i municije. Ali naravno, ja ne znam koliko su oni oružja na taj način dobili. One informacije koje smo mi dobili u Beogradu, a koliko se sećam to je čak spomenuo i general Kadijević kada sam s njim razgovarao, a to je bilo u septembru 1991. godine, oružje koje su Hrvati švercovali u Hrvatsku, pri tom govorimo uglavnom o relativno laganom pešačkom naoružanju, ali ne sećam se da mi je neko spomenuo da je neko teže naoružanje prošvercovano u Hrvatsku 1991. godine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja gospodine van Lynden nisam pravila razliku između lakog i teškog naoružanja. Ja sam samo postavila pitanje da li znate na koji način su oni obezbedili svoje naoružanje. Ja vidim da vi ni te podatke koji su potrebni zarad objektivnog izveštavanja o događajima niste znali. Hrvatska ni 1991. godine nije krila i javno je pokazivala o pribavljanju svoga oružja. Da li vi znate da je bilo takvih istupa u javnosti?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja se takvih izjava ne sećam. Ne.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li onda možete da nam date neko objašnjenje koje će da bude prihvatljivo, da se samo sa pištoljima i "kalashnikovima", kako ste rekli da je to naoružanje koje su imali branioци Vukovara, mogla držati vojska tadašnje Jugoslavije, JNA, tri meseca, a da ne uspe da pri tome uđe dublje u jezgro grada?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Nisam rekao da su imali samo "kalashnikove" i revolvere. Rekao sam da sam ih samo video sa "kalashnikovima" i revolverima kada su se predali 18. novembra. Rekao sam da su raspolagali različitim tipovima mina i pretpostavljam da su imali i neko protivtenkovsko naoružanje. Da li su to bili "RPG-7" ili da li su imali protivtenkovsko naoružanje težeg kalibra, to ne znam. Vaš kolega iz Odbrane juče je rekao kako su imali protivavionsko oružje, ali ja takvo oružje nisam video. Nikada nisam video nikakvu vatru uzvraćenu iz teškog naoružanja. I to ni na severnom ni na južnom frontu u Vukovaru. Kao što sam rekao, takva vrsta vatre išla je samo u jednom smeru. Nikad nisam video da ide i uzvratna vatra. Tako da je to na mene ostavilo utisak da nisu imali nikakvog artiljerijskog oružja. Što se tiče toga zašto je JNA bilo potrebno tri meseca da zauzme Vukovar, ja bih vam predložio da to pitanje postavite JNA, a ne jednom stranom posmatraču.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine van Lynden ja vas to nisam pitala. Ja sam vas pitala da li možete da objasnite da li se naoružanjem koje sam vam ja navela može braniti grad tri meseca? Ja vas nisam pitala o ovim stvarim da li su imali teško ili nisu imali teško naoružanje ili da li su imali protivavionsko naoružanje. Moj kolega vas je juče pitao o tenkovima, o uništenim tenkovima, ali na to ćemo da pređemo malo kasnije. Ili možemo odmah da pređemo na, ovaj, tenkove. Kad ste dolazili preko Erduta prema Vukovaru, da li ste videli oznaku za mesto koje se zove Trpinje?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Moguće je. Ali ne znam. Ne sećam se.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Od mesta Trpinje ka Vukovaru vodi put koji se naziva Trpinjska cesta. Da li znate da je na toj Trpinjskoj cesti 16. jedanaestog bila održana, tako da kažemo, odlučna bitaka za odbranu Vukovara?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, u to vreme nisam znao. Bio sam na južnom frontu, a ne na severnom frontu. Ja u to vreme uopšte nisam prešao most kod Erduta, ja sam došao od strane Šida, tako da ne znam za situaciju kod Erduta.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Mi govorimo o Vukovaru koji je jedan grad. Ne govorimo o širem području. I Trpinjska cesta je udaljena od grada možda pet kilometara. Ta Trpinjska cesta se drugačije zove "Groblje tenkova". Vi niste čuli ni taj izraz "Groblje tenkova" nastao 16. jedanaestog, dva dana pred vaš ponovni dolazak u Vukovar?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, nikada nisam čuo termin "Groblje tenkova", ali kao što sam već rekao, ono šta nam je bilo rečeno, a to su nam rekli vojnici

JNA, jeste da je jedna od taktika koju su koristili hrvatski branioци u gradu, bila je da se protivtenkovske mine vežu za daske i da se one gurnu kroz podrumske prozore naglo pred oklopno oruđe, odnosno tenkove kada su ih oni vozili po ulicama. Ali ja nikada nisam čuo, nikada mi niko nije rekao taj termin "Groblje tenkova".

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste možda čuli za... Tog istog dana 16. jedanaestog, poginulog hrvatskog junaka, oni ga tako nazivaju, Blago Zadro?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Možda onda, ali se sada više ne sećam tog imena.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da sada pređemo na same događaje koji su se odvijali u samom Vukovaru posle vašeg dolaska. Juče ste nam rekli da ste pri ulasku Vukovar 18. došli do Negoslavaca i da ste videli da se priprema održavanje pregovora između branilaca i JNA, jel' tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja nisam tada ušao u Vukovar. Negoslavci su pre Vukovara. Ne sećam se konkretno kako su se stvari odvijale. Čini mi se da su nas zaustavili. Rečeno nam je da se vode pregovori. Ono čega se sigurno sećam je da sam video da je tamo opet bio prisutan gospodin Šljivančanin. On je sigurno onda razgovarao sa mojim terenskim producentom. Objasnio šta se tamo događalo. Takođe smo razgovarali sa delegatom Međunarodnog crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross).

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas molim da se držite moga pitanja. Ja nisam rekla da ste vi toga dana posle toga odmah i ušli u Vukovar. Rekla sam da ste došli u Negoslavce i da ste prisustvovali pripremama za održavanje pregovora između branitelja Vukovara i pripadnika Jugoslovenske narodne armije i potvrdili ste mi da je to bilo tako. Vi ste juče napomenuli i juče ste tačno rekli da vi tog dana niste ušli u Vukovar. Vi ste juče napomenuli da su se od nekud pojavila tri pregovarača u ime hrvatskih branilaca. Možete li nam reći da li su ta tri lica bila u uniformama ili su bili obučeni kao civili?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, oni su dovedeni, hodali su, bili su u pratnji nekoliko vojnika JNA. Koliko se ja sećam imali su uniforme.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jel' možete da nam opišete te uniforme koliko god možete da se setite posle toliko vremena?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mislim da su nosili tamno zelene pantalone i košulje. Mislim da nisu bile maskirne uniforme, ali su imali neke vrste prsluka. Čini mi se da je barem jedan od njih imao maskirni prsluk. Mislim da je na čelu delegacije bio najviši od njih trojice. Ali se ne sećam precizno. Oni su prošli pored nas i mislim da sam i juče rekao, meni nije bilo dozvoljeno da uđem u tu prostoriju gde su vođeni pregovori. Samo je snimatelj mogao da uđe. I mi smo te slike uključili u taj prilog. Dakle, ja sam ih sigurno pogledao 18. kada smo vršili montažu. Ali koliko se ja sećam, radilo se o zelenoj uniformi i možda maskirnoj jakni.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste primetili da su imali neko oružje sa sobom?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se da su... Sigurno nisu nosili "kalashnikove", a sad da li su možda imali pištolj, to je moguće, ali mislim da nisu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pošto ste tamo bili prisutni vi i neki drugi predstavnici medija, da li je vama od strane bilo JNA ili od ostalih prisutnih rečeno ko su ta lica, ta tri Hrvata ili je to bio samo *rumor* između vas prisutnih novinara da su u pitanju branioци Vukovara?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Već nam je u Negoslavcima rečeno da će se voditi pregovori licem u lice na kojima će prisustvovati predstavnici Hrvata iz Vukovara. Ja se ne sećam da mi je bilo ko rekao njihova tačna imena ili činove, ali nam je unapred rečeno da će nas odvesti na pregovore koji će se voditi direktno, a na kojima će posrednici biti predstavnici Međunarodnog crvenog krsta, a da će pregovarati predstavnici JNA i hrvatskih branilaca Vukovara.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Nakon toga, tako ste nam juče rekli, odvedeni ste tamo gde vam je rečeno da će da se izvrši predaja branitelja Vukovara i onda ste rekli da su sva ta lica bila u civilnoj odeći. Je li tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Oni koji su položili oružje imali su samo civilnu odeću, da. Tako je. Ja se ne sećam da sam tada video nekoga u uniformi. A ostali koji su izlazili iz mesta bili su civili.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite mi onda molim vas koliko ste od Negoslavaca putovali do te, kako ste juče opisali "mala bela kuća na napuštenoj farmi"? Kako ste došli od Negoslavaca do te kuće?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Išli smo automobilom u konvoju na čijem čelu su bila vozila JNA. Ne mogu da se setim koliko je dugo trajao put. Možda 15 minuta, možda duže. Ne sećam se.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sad bih htela da čujem nešto od vas vezano za vaš ulazak u bolnicu. Rekli ste juče da je to bilo 19. jedanaestog, je li tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Prvi put smo otišli u bolnicu 19. jedanaestog. Da. To je tačno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je to bilo u kasnim popodnevним satima između 14.00 i 14.30. Je li to tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Poslepodne, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Decidirano ste izjavili da tada pred bolnicom, niti u prostorijama bolnice niste videli nikakve pripadnike JNA, niti Hrvate u bilo kakvim uniformama. Možete li mi reći šta za vas u ovom trenutku znači reč "u bilo kakvim uniformama"? Kakve su uniforme nosili Hrvati koje biste vi mogli da opišete da su hrvatske uniforme?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Kada kažem "bilo kakva uniforma", mislim na uniforme koje nosi vojska, bilo koje vrste: zelene, maskirne. Mi smo videli neke Hrvate koji su bili u takvim stvarima kada smo pronašli neke mrtve sledećeg dana. Ja nisam video nikoga u uniformi u okolini bolnice kada smo 19. novembra tamo stigli.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I niste nikoga u nikakvoj uniformi videli 19. u samoj bolnici?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, ne, 19. novembra nisam nikoga video u bolnici u uniformi.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kada ste došli sa vašom ekipom do bolnice da li vas je neko na vratima ili bilo gde po ulasku u bolnicu zaustavio i pitao ko ste i šta želite da uradite u tom momentu u bolnici?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pretpostavljam da smo pri ulasku u bolnicu morali s nekim da razgovaramo. Bilo je jasno šta smo mi hteli tamo da radimo, jer je s nama bio snimatelj. To je nešto što svako može da zaključi. Mi smo bili televizijska ekipa. Kao što sam juče rekao, mi smo tražili da se sastanemo sa direktorom bolnice, ali to nam nije pošlo za rukom. I na kraju, tražio sam na engleskom sa nekim od osoblja i onda smo razgovarali sa tom jednom doktorkom koja je razgovarala s nama na engleskom. Ne mogu da se setim da li su nas zaustavili prilikom ulaska, ali mislim da ko god da nas je video, da mu je bilo jasno zašto smo došli i ko smo.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jeste pokušali da obavite razgovor sa bilo kojim od pacijenata?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da. Pokušali smo. Mislim da je moj terenski producent najverovatnije razgovarao kratko sa nekim od pacijenata koji su mogli da govore. Ja se ne sećam konkretnih razgovora, a nismo ih ni uključili u naš završni izveštaj toga dana.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li onda možete da nam kažete ko je vama rekao kad ste ušli u bolnicu da su spratovi bolnice i koliko se pacijenata u bolnici nalazi? Vi ste u vašoj izjavi juče rekli da vam je to rečeno. Ko vam je to rekao?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ona doktorka koja je govorila engleski.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite mi da li vam je ta lekarka pokazala hodnike i ostale prostorije u podrumu bolnice ili ste to sami krenuli u obilazak bolnice?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja se sećam da smo radili i jedno i drugo. Ona nam je pokazala čitav niz prostorija i određeni broj pacijenata. Prepričala nam je neke probleme koje su oni imali, uključujući i jednu bebu koja je bila teško ranjena. Ali se takođe sećam da smo mogli slobodno da se krećemo okolo.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam reći, prema snimku koji smo videli koji ste vi i vaša ekipa napravili, vi ste nam prikazali samo hodnike sa pacijentima, recite nam, koncentracija pacijenata gde je bila veća, po hodnicima ili po prostorijama, odnosno sobama u kojima su isto... koje su bile namenjene za pacijente?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se ja sećam pacijenti su bili svuda. To mesto je bilo prepuno ranjenika i ljudi za koje su nam rekli da su rodbina tih ranjenika. Ja se ne sećam da sam ušao u bilo koju praznu prostoriju.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vam je ta doktorka koja je govorila engleski jezik otprilike rekla koliko se u bolnici ljudi, rođaka ranjenih i da li u bolnici ima i rođaka osoblja?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mislim da mi je ona rekla da je nekoliko stotina, možda do 500 ranjenika smešteno u bolnici. Mi ih nismo prebrojavali. Nismo imali ni vremena za to. A što se tiče rodbine, jedino što se sećam da je ona rekla da je njena ćerka u bolnici. Ali se zapravo ne sećam da je ona rekla da je celokupno osoblje tamo imalo svoju rodbinu. Toga se ne sećam. Ali se sećam da smo razgovarali o njenoj ćerki, jer je ta žena bila iz Vukovara i rekla da će ona morati sa detetom da se iseli iz Vukovara. Tada je verovala da je to možda i zauvek.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sada bih se još na samom kraju mog unakrsnog ispitivanja vratila na događaje koji su se odvijali na ulicama Vukovara 19. pre nego što ste otišli u bolnicu. Vi ste... Vi u svojoj izjavi koju ste dali istražiteljima rekli da ste videli civile kako odlaze, a da pripadnici JNA su ih čuvali od zlostavljanja srpskih paravojskih jedinica. Jel' se sećate toga?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pretpostavljam da mislite na 19, a ne na 15. Naime, u transkriptu piše 15. U centru grada smo naišli na jednu veliku grupu ljudi koji su izvođeni iz centra prema predgrađu Vukovara. Rečeno nam je od strane JNA da se ti ljudi vraćaju sada nazad i da ih vraćaju zbog toga jer je to normalno sada kada je grad pao. Pretpostavljam da su ih takođe ispitivali. Vojnici JNA su nam rekli da ih štite od srpske paravojske koja je takođe bila prisutna u centru Vukovara.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala na ovome... Jeste, u transkript je ušao časni Sude na stranici 23, u redu 20, 15. novembar, a trebalo bi u svakom slučaju da stoji 19. novembar. Hvala vam gospodine van Lynden. I zadnje pitanje koje ću vam postaviti. Juče ste nam takođe rekli da ste videli i to se vidi iz vašeg snimka kada su branioi Mitnice polagali oružje, a to ste i potvrdili u vašem iskazu, da je to prošlo mirno, bez bilo kakvog podsmeha i bilo kakve vike. Da li to znači da se JNA prema civilima koji su napuštali Vukovar u ovoj prethodnoj situaciji koju ste nam opisali i prema braniocima Vukovara koji su polagali oružje, ponašala uz dužno poštovanje?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja sam to rekao u svom izveštaju. Rekao sam da nije bilo ruganja ni zlostavljanja, bar koliko smo mi to videli i da se s njima postupalo uz dužno poštovanje. To je ono šta smo mi videli dok ih nisu ukrcali u autobuse. Posle toga ne znam. Ono šta smo mi videli, radilo se o uredno organizovanoj predaji. Oni koji su se predavali nisu bili zlostavljani.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Hvala vam, gospodine Van Lynden. Časni Sude, ja nemam više pitanja za ovog svedoka. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala vama. Vidim koliko je sati. Gospodine Bulatoviću, da li biste hteli odmah da nastavite, i da radite još desetak minuta ili da radije sada pođemo na pauzu?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, bolje da pođemo na pauzu da odmorimo, pa da nastavimo.

SUDIJA PARKER: Siguran sam da će i gospodinu van Lyndenu odgovarati pauza. Nastavićemo sa radom u 16.00.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Bulatoviću, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT BULATOVIĆ

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Zahvaljujem časni Sude. Dobar dan svima u sudnici. Dobar dan gospodine van Lynden. Ja sam advokat Momčilo Bulatović, jedan od branilaca gospodina Šljivančanina Veselina. Gospodine van Lynden, hoćete li mi reći, pre nego što ste upućeni po zadatku vaše televizijske kuće da izveštavate o sukobima u bivšoj Jugoslaviji sa teritorije Hrvatske, koje ste sve informacije dobili ako ste dobili o stanju na tom prostoru koje se tiče međunacionalnih odnosa, intenziteta oružanih sukoba i svega ostaloga?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Dobio sam zbirku novinskih članaka koji su bili za mene pripremljeni, a što se ostatka tiče, dobio sam informacije od ljudi koje sam sreo u Beogradu kada sam tamo stigao. Oni su mi rekli šta se u zemlji događa. Sreo sam se sa čitavim nizom novinara i političkih analitičara u Beogradu, koji su me obavestili o tome šta se u zemlji događalo te godine i tokom prethodnih godina. Takođe sam bio u Beogradu 1989. godine, dakle pre i posle rumunske revolucije kada sam kontaktirao čitav niz tih istih ljudi i oni su mi već i tada govorili o situaciji u Jugoslaviji. A u nekoliko situacija sreo sam se sa Jakšom Ščekićem koji je u ovom trenutku direktor uredništva *Sky News* u Beogradu i s njim sam se sreo u Londonu u nekoliko navrata i takođe smo razgovarali o situaciji u zemlji.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hoćete li mi reći koliko dugo poznajete gospodina Ščekića Jakšu?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Prvi put sam ga sreo u leto 1989. godine u Londonu kada je došao da zaključi jedan sporazum između jugoslovenske televizije i "Sky Newsa".

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ostali ljudi koje ste pomenuli da ste kontaktirali sa njima, od kojih ste dobili neke informacije, politički analitičari i još neki novinari i još neki ljudi, da li su to ljudi koje znate od ranije ili vam je neko, možda konkretno gospodin Ščekić, dao kontakt sa tim ljudima?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. Ja sam te ljude sreo ili preko Ščekića ili preko mog terenskog producenta, gospodina Zorana Kusovića. To su gospodin Zoran Crvić koji je preminuo prošle godine, Miloš Vasić. Dakle, ljudi tog tipa.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste od tih ljudi, tog tipa, dobili informacije eventualno o tome šta vas je pitala uvažena koleginica Tapušević, da se hrvatska država ilegalno naoružala?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam rečeno mi je da postoje navodi o tome da su Hrvati ranije, 1991. godine, možda i pre toga, ali se toga ne sećam da li su i to rekli, u Hrvatsku doneli određene količine oružja.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste raspolagali informacijama koje ste možda dobili iz ovog kruga ljudi ili na bilo koji način o tome da je Hrvatska izvršila blokadu kasarni Jugoslovenske narodne armije i da je oduzela određenu vrstu naoružanja iz tih kasarni?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, mislim da smo o tome bili informisani.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li vam je neko rekao u kontekstu ovog pitanja za sudbinu takozvane varaždinske kasarne?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne mogu da se setim tog imena. Kao što sam već ranije rekao vašoj koleginici znam da je tokom jeseni 1991. godine došlo do

jedne velike eksplozije u jednom skladištu u jednoj od kasarni u Hrvatskoj. Ali ne sećam se tačnog imena te kasarne.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li se sećate možda napada hrvatskih snaga ili Hrvata na pripadnike Jugoslovenske narodne armije od kojih su neki imali tragičan ishod? Da vam bude jasnije, da li se sećate konkretno napade na pripadnika Jugoslovenske narodne armije u Splitu?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, mislim da se sećam napada na vojnike u Splitu. Kada biste me pitali kog je to tačno datuma bilo, ne bih mogao na to da odgovorim. Ali sećam se da je bio jedan napad u Splitu i koliko se sećam, to je bilo negde u leto 1991. godine.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li znate da je tom prilikom udavljen, zadavljen jedan pripadnik Jugoslovenske narodne armije i da je po narodnosti bio Makedonac?

TUŽITELJKA TUMA: Časni Sude ...

SUDIJA PARKER: Izvolite gospođu Tuma.

TUŽITELJKA TUMA: Pa ja želim da uložim prigovor u vezi relevantnosti sa predmetom Vukovar.

SUDIJA PARKER: Pa da. Gospodine Bulatoviću, možda biste mogli da nam pomognete. Kakva je relevantnost ovih pitanja?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, radi se o tome da je Jugoslovenska narodna armija intervenisala na prostoru tadašnje Federativne Savezne Republike Jugoslavije i da je Hrvatska samostalno proglasila nezavisnost. A svi ovi događaji govore upravo o onom delu raspoloženja pripadnika Jugoslovenske narodne armije, o čemu je i juče uvažni svedok van Lynden govorio. Ali ja neću imati više pitanja u tom pravcu, tako da ...

SUDIJA PARKER: U redu. Izvolite. Možete da nastavite gospodine Bulatoviću.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine van Lynden recite mi, vaš boravak u Vukovaru, oktobar mesec 1991. godine. Rekli ste nam da ste ušli oklopnim transporterom u kasarnu Jugoslovenske narodne armije. Da li možete da objasnite zašto?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pa došao sam tamo da izveštavam o onome šta se tamo događalo. I koliko se sećam, bilo nam je rečeno da je postignut dogovor o pristupu kasarni JNA i pretpostavljam da su nam rekli da je preopasno da idemo u našim neoklopljenim vozilima. Mi smo vozili jedan "Golf" i predložili su nam da s njima krenemo oklopnim transporterom, tako da smo mi onda sa njima otišli u grad i izašli napolje. Mislim da smo pošli iz Negoslavaca.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste u kasarni u Vukovaru mogli da se nesmetano krećete... van kasarne?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mi smo mogli da čujemo da oko kasarne ima pucnjave i rečeno nam je da nije sigurno da se krećemo napolju. Kada smo stigli u kasarnu, odmah smo iz oklopnog transportera ušli u jednu zgradu, kao što sam juče

opisao Pretresnom veću. To je bila neka prostorija za komandu i kontrolu. Tamo su bile radio stanice i mape i to je bila dosta velika prostorija. I koliko se sećam tamo smo ostali neko vreme i onda smo otišli napolje. Dakle, jedino što sam zaista video, video sam iz tog oklopnog transportera dok smo se vozili prema kasarni i kada smo iz nje izašli. Ali, bilo nam je rečeno da nije sigurno da se okolo krećemo, a mogli smo da čujemo i pucnjavu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Zahvaljujem. Recite mi kada ste upoznali ove pripadnike ove jedinice, Gardijske brigade sa kojom ste proveli vreme 12. na 13. novembra i kasnije 18, 19. i 20. novembra? Da li ste ih pre 12. znali, obzirom da ste u oktobru boravili u Vukovaru? Da li ste imali prilike da se sretnete s njima?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam, prvi put sam ih sreo 12. novembra. Moj terenski producent, Zoran Kusovac je u najmanju ruku sreo ranije gospodina Šljivančanina, jer on me je toga dana njemu predstavio. Ali, ja sam ih lično upoznao prvi put 12. novembra. 18. novembra smo sreli samo gospodina Šljivančanina, nikog drugog, a druge smo ponovo sreli 19. i 20. novembra.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ovaj događaj, vaš boravak 12. na 13... znači proveli ste celu noć u Vukovaru. Da li ste sve to vreme 12. na 13. proveli sa pripadnicima te jedinice?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li su oni sve to vreme izvodili neka borbena dejstva ili su bili u tom... u svojoj toj kasarni ili nekoj improvizovanoj kasarni ili već... Rekli ste da je negde blizu centra, ako se ne varam?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Rekao sam da je to u blizini centra grada, ali to je bila jedna obična kuća koju su zauzeli. Ne, oni nisu bili stalno angažovani u vojnim operacijama, nego su nas odveli u različite kuće u raznim ulicama. Izveli su nas tokom noći kada je krenula patrola u obilazak. Dakle, bili smo u različitim kućama i po raznim ulicama. Jedina operacija za koju ja znam da su oni u njoj učestvovali, bila je 13. novembra rano ujutro. Kao što sam rekao Pretresnom veću, mogao sam da vidim jednog pripadnika jedinice kako puca iz minobacača od 60 milimetara. Ali nadređeni nam nije dozvolio da učestvujemo u toj operaciji da bi se zauzela ta kuća koja je bila na raskrsnici, zato jer je smatrao da bismo mi ugrozili njegove ljude i da bismo i sebe doveli u opasnost.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Recite mi, za vreme boravka sa tom jedinicom, taj 12. i 13. novembar 1991. godine, da li vam je bilo ko iz te jedinice uskratio bilo koju informaciju koju ste tražili? Da li vam je uskratio da snimate bilo šta što ste hteli od toga gde ste bili sa njima na položaju ili bilo šta?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, ne mogu da se setim nečeg takvog. Jedina, kao što sam već rekao, bilo je to da nam poručnik nije dozvolio da učestvujemo u toj operaciji. Ali kao što sam već rekao, ne možete sve da snimate.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine van Lynden, interesuje me malo, ove dozvole koje dobijate, kakva je njihova sadržina, tih dozvola, da udete na određeno područje? I kakva je sudbina tih propusnica? Ono koliko sam ja vas razumeo, one su jednodnevne. Da li ih posle vraćate drugi dan ili šta se dešava sa njima?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Dobro pitanje. Ne sećam se. Sećam se da je moj terenski producent prikupljao neke komade papira. Pretpostavljam da su na njima

bila naša imena. Da su ta imena proveravana u Šidu. Ja sam imao stalnu akreditaciju kao dopisnik iz Jugoslavije, tako da sam morao pokazati tu moju stalnu akreditaciju. Ali ne sećam se da li smo morali vraćati te papire ili šta se sa njima dogodilo kasnije.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Kažete da ste jedno vreme uzimali dozvolu u Beogradu, a kasnije su trebale i dozvole u Šidu. Da li možete da opredelite vreme kada je došlo do toga da morate i u Šidu da uzmete dozvolu ako sam ja vas dobro razumeo?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam od kada smo došli na južni vukovarski front morali smo uvek da prođemo kroz tu kancelariju u Šidu. Ne sećam se nikakve slične kancelarije na severnoj strani. Moguće je da naš put kada smo ušli u Tovarnik i Ilok, koliko se sećam, mislim da tada još nije bilo kancelarije u Šidu. Dakle, u novembru mi smo svakako morali da odlazimo u kancelariju u Šidu. Dakle, moralo je da se obavi i jedno i drugo. Prvo, da se ode u Ministarstvo odbrane u Beogradu, a posle toga, konkretnog dana, da odemo u kancelariju u Šidu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Osim vas kao izveštača "Sky Newsa" da li se eventualno vama desilo da u isto vreme u Šidu zateknete još neke dopisnike stranih novinskih, televizijskih kuća?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pretpostavljam da je tako bilo, ali toga se ne sećam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ovaj vaš boravak 12. i 13... Iz Šida ste došli u Vukovar, da li ste došli vašim vozilom, tim "Golfom", ili vas je... ili ste došli nekim drugim prevoznim sredstvom i ako jeste, ko ga je obezbedio?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Vozili smo se našim privatnim vozilima, to su bila dva "Golfa".

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste imali pratnju neku?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. Mislim da smo došli do jedne kasarne JNA. Ne sećam se tačno gde smo se sreli s gospodinom Šljivančaninom. Koliko se sećam, od tog mesta nadalje, nekome je bilo rečeno da ide sa nama kako bi nas doveo do komandanta voda sa kojim smo proveli narednih 24 sata.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, da li možemo da pređemo na privatnu sednicu za trenutak.

SUDIJA PARKER: Privatna sednica.

(privatna sednica)

sekretar: Ponovo smo na otvorenoj sednici, časni Sude.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine van Lynden, hoćete li mi reći, ovaj 18. novembar 1991. godine, kada ste i gde, govorili ste o tome, ali mi je ostalo nešto nejasno, kada ste, gde i od koga dobili informaciju da će biti neka predaja, da će se nešto interesantno desiti i koliko je to sati bilo ako možete da se opredelite?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne mogu da kažem koliko je tačno sati bilo, ali koliko se sećam to je bilo u Negoslavcima. Mi smo bili tamo zaustavljeni.

Sastali smo se sa gospodinom Šljivančaninom. Predstavljeni smo delegatima Međunarodnog crvenog krsta. Rečeno nam je da će da se odigraju pregovori vezani za predaju. Koliko se je sećam to nam je rečeno kada smo stigli u Negoslavce.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ispred te bele kuće, male, gde su obavljani pregovori predstavnika takozvane Hrvatske vojske, predstavnika Jugoslovenske narodne armije, da li je bilo još stranih novinara?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da. Koliko se sećam bio je tamo Nicholson iz *ITN* i Martin Bell iz *BBC*, koji su bili sa svojim timovima tamo. Da li je bilo drugih stranih novinara, to ne znam, ali bilo je srpskih novinara.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li je svim novinarima zabranjen ulaz na pregovore ili samo vama?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam dogovor je bio da se snimateljima dozvoli da na početak pregovora uđu unutra i snime nešto, a da će posle toga morati da izađu i da se dalje vode pregovori, a novinarima je rečeno da ne ulaze. Želim da dodam kako bi i Pretresno veće to saznalo, bio je običaj u bivšoj Jugoslaviji, na primer, na sastancima saveznog Predsedništva, da samo snimatelji mogu da uđu unutra, a da se ništa tonski ne snima na takvim sastancima. Ne znam da li je bila takva situacija i tokom tih pregovora. To ne znam. Ali nije bilo neobično da se novinarima ne dozvoljava pristup.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li eventualno znate, da li se sećate, ko je taj koji je postavio takve uslove za vas izveštače tog dana, 18. jedanaestog?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pretpostavljam da su to bili oni koji su organizovali pregovore, dakle JNA, ali stvarno sa sigurnošću ne mogu da se setim.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li eventualno imate saznanja da je takav uslov bio postavljen od hrvatske pregovaračke trojke?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, nemam informacije te prirode.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vi ste čekali vani. Da li možete da mi kažete koliko dugo, ako možete da se setite, koliko su dugo trajali ti pregovori u toj kući?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Nakon toga ste vratili se na put gde je bilo dogovoreno gde su pripadnici hrvatskih takozvanih snaga položili oružje, naišli civili i sve to. Koliko je to dugo trajalo, da li se sećate, ta predaja oružja, ulazak u autobuse, odlazak autobusa?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mislim da je to potrajalo, ali ne mogu da se setim koliko je to konkretno trajalo, niti se sećam da su prvo išli vojnici, dakle ljudi sa oružjem, a onda civili. Koliko se sećam to je bila jedna mešavina svega i svačega. Neki su imali oružje, neki nisu. Ali ako se radi o broju i ako je on tačan, da se radi oko 4.000 civila, onda je to moralo da potraje neko vreme.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Pokušavam da saznam gospodine van Lynden do kada ste se vi zadržali na tom delu, jer videli ste, imamo snimak, vaš završni komentar je negde... Još je dan, što bi rekli sumrak, pa me samo interesuje vremenski koliko je to bilo? Da li se sećate? Ako se ne sećate nije problem apsolutno nikakav.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se kad smo konkretno otišli i ne mogu konkretno da se setim da li smo otišli i da li je predaja u potpunosti bila završena pre toga. Mi smo otišli verovatno zbog toga što smo morali do određenog vremena da stignemo u Beograd da bismo poslali našu emisiju. Znam da sam tamo bio najmanje sat vremena. Verovatno više, ali u svakom slučaju nismo otišli tokom noći, nismo otišli kad je već pala noć. Oni su hteli da se u Beograd vratimo najkasnije do 18.00. Ponekad bismo došli i kasnije, ali u svakom slučaju ne sećam se da smo sa mesta gde je izvršena predaja otišli dok je bila noć. Dakle, morali smo da odemo u vreme dok je još bio dan.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da vas pitam, da li se sećate da li je tu nakon pregovora koji su obavljani između predstavnika hrvatske strane i takozvane Vojske Hrvatske i predstavnika Jugoslovenske narodne armije u toj kući, kad su se završili ti pregovori, da li je eventualno, da li se sećate toga, predstavnik Međunarodnog crvenog krsta dao za medije neku izjavu?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se da je davao izjave pred kamerama. Možda je razgovarao s nama. Možda jeste rekao da su pregovori uspešno završeni i da će da dođe do predaje, ali se ne sećam da je stao pred kamere. Koliko mi moje iskustvo sugerise i pre i kasnije saradnja sa Međunarodnim crvenim krstom bilo je jako retko da su oni bili spremni da daju izjave. Oni ni ove izjave koje nisu išle za službeno objavljivanje nisu bili skloni da daju.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Osim tog jednog predstavnika Crvenog krsta, na tim pregovorima da li ste primetili još nekog od predstavnika nekih organizacija 18-og? Govorimo o 18-om?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Sećam se da je s njim bio prevodilac i ne sećam se da je bio još neko iz neke organizacije.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste imali informaciju i da li znate da je 18. novembra 1991. godine prilikom predaje takozvanog Mitničkog bataljona takozvane Hrvatske vojske tome prisustvovao neki predstavnik neke međunarodne organizacije, Ujedinjenih nacija (United Nations) ili bilo koga? Znači, bilo ko osim ovog predstavnika Međunarodnog crvenog krsta? Ili konkretno, da vas ne dovodim u zabludu ili bilo šta, da li ste imali informaciju da je 18. novembra na Mitnici boravio gospodin Cyrus Vance?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja sam poznavao gospodina Cyrus Vancea. On nije bio tamo 18. Ja znam da je on bio 19. u Vukovaru, ne 18. niti znam da je neko od njegovih ...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala gospodine van Lynden. Mene jedino interesuje to za 18. Na 19. ćemo doći. Samo ...

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, ali smem li da završim? Dakle, niko od njegovog osoblja nije bio tamo. Ja bi ih prepoznao. Moguće da je bilo nekih organizacija, ali se njih ne sećam. Sećam se samo Međunarodnog crvenog krsta.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hoćete li mi reći gospodine van Lynden... Da sada pređemo na 19. Znači, 19. imamo tajming koji ste vi opisali ovde: kada dolazite, kada polazite iz Vukovara, iz Beograda, kako putujete i sve to. Mene interesuje kada ste se 19. našli sa predstavnicima, da li se sećate koliko je to sati bilo, sa predstavnicima, odnosno pripadnicima, bolje reći, pripadnicima ove jedinice Gardijske brigade sa kojom ste boravili 12. i 13. novembra?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Relativno rano ujutro. Sećam se da su neki od njih još spavali.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Idete na "Vodotoranj". Da li je to vaš zahtev ili vam je to ponuđeno od strane tih pripadnika te jedinice da odete na "Vodotoranj" i da snimate to šta vas interesuje?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja sam do tog "Vodotornja" išao sa kapetanom i poručnikom o kojima sam već govorio. Oni su s nama pošli do njega i popeli se gore. E sad, da li je to bilo na naš zahtev ili su oni hteli nas da odvedu, toga se ne sećam. Međutim, čini mi se da bi bilo smisljeno da smo mi zatražili da nas oni tamo odvedu, jer je to bilo jedina uzvišena kota s koje smo imali dobar pogled na Vukovar i okolno područje.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hoćete li mi reći samo još da li se sećate da li ste išli vojnim vozilom ili vašim vozilom, obzirom da idu i kapetan i poručnik sa vama?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam, oni su išli svojim vozilom, mi našim i mi smo ih jednostavno pratili. Ali nisam 100 posto siguran. Ali koliko se sećam tako je bilo. Tog dana jednim delom smo bili u našim vozilima, a deo dana smo išli pešice. Ne mogu da se konkretno setim da li smo do "Vodotornja" došli peške ili automobilom.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste se vi lično peli na ovaj "Vodotoranj" i da li su se sa vama peli i ovaj kapetan i poručnik i vaš snimatelj ili ko je već bio?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, da. Ja sam se lično popeo na "Vodotoranj". Snimatelj se svakako popeo. Naravno, bez njega ne bismo imali snimke. I koliko se sećam, poručnik se takođe popeo, ali za kapetana ne mogu da se setim. Za poručnika znam, jer je snimatelj snimio poručnika kako gleda Vukovar sa vrha tog "Vodotornja".

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da vas pitam, da li se sećate da li vam je poručnik, znači, ime nećemo više pominjati, znamo na koga mislimo i vi i ja, da li vam je poručnik na tom "Vodotornju" dao neku izjavu za vašu televizijsku stanicu? O borbi, kako se vodila, ko je vodio, gde se vodila, šta je bilo i tako?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pitate me da li smo intervjuisali poručnika u "Vodotornju"?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ne, ne mislim na intervju. Mislim da li ste uzeli izjavu neku od njega, snimili neku njegovu izjavu tu na "Vodotornju", koji objašnjava borbe u Vukovaru ili tako nešto?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: U svakom slučaju ne sećam se da smo to upotrebili. Jedino što se sećam da smo upotrebili, a da se ticalo te jedinice, bio je razgovor koji smo vodili sa jednim narednikom iz te jedinice i to od 13. novembra. Možda smo mu postavili neka pitanja pred kamerama, ali se ne sećam da smo to upotrebili u nekom od naših izveštaja.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ne, ja nisam pitao za 13. nego sam konkretno pitao za 18, za 19. na "Vodotornju". No dobro. Da li se sećate koliko ste se dugo vremenski zadržali na "Vodotornju", pola sata, sat?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, mislim da je bilo manje od pola sata.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Nakon toga vaše dalje kretanje je ko odredio? Vi ili poručnik i kapetan koji su bili sa vama?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se najbolje naše putanje. Dakle, da smo išli od mesta "A" do mesta "B" do mesta "C", a ni koja su to bila mesta: "A", "B" i "C". Sećam se da smo prvo pronašli tu jedinicu, zatim da su nam vojnici pokazali gde je minsko polje koje smo videli i o kom smo već razgovarali danas. Sećam se da sam ih pratio do centa grada kada je došlo do tog drugog talasa predaje civila. O tome smo takođe govorili. Sećam se da smo čuli muzilku i videli slavlje, koje smo videli takođe i na filmu koji smo juče predočili Pretresnom veću, tih ljudi koji su tvrdili da su šešeljevci. Ja se ne sećam tačnog redosleda događaja od 19-og hronološki. A ne sećam se da li je to bilo na našu inicijativu ili njihovu. Ono čega se sećam da su vojnici dali inicijativu, to je bilo kada su nam pokazivali minsko polje koje se rasčišćavalo i kao drugo, kada su nas odveli u one tunele koji su bili iskopani pod Vukovarom. To su nam pokazali. Oni su nam prvo o tome ispričali, a onda su nas tamo odveli. A za ova druga pitanja ne mogu da se setim da li je bilo na našu inicijativu ili nečiju drugu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: To vas pitam konkretno zbog bolnice. Odlazak u bolnicu je vaša inicijativa ili je vojska išla tamo, pa vi iskoristili priliku da odete sa njima ili su vam rekli da pođete ili već kako je došlo do toga da dođete do bolnice 19-og?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: To smo mi tražili. Želeli smo da vidimo u kakvom je stanju bolnica i kakvi su uslovi u njoj. Nisam siguran da li smo tamo pošli sami ili u pratnji bilo poručnika ili jednog od njegovih vojnika. Ali radilo se o stvari koju smo mi hteli da napravimo. Znali smo da u Vukovaru ima jedna bolnica i hteli smo da odemo do nje.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li vam je... Prihvatiću da ste vi tražili i da vam je vojska omogućila. Da li vam je neko pravio problem od ovih pripadnika? Da li vas je odgovarao da ne idete tamo ili bilo šta? Ili su vam bez protivljenja dopustili najnormalnije da odete i da snimate kao i sve do tada?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se da su se oni protivili. Nisu ni pokušali koliko se sećam da nas odgovore od toga.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Kada ste došli do bolnice 19-og, ako se dobro sećam, rekli ste, po vašem sećanju, da je to negde oko 14.00. Da li se sećate da li je... ako se sećam 14.00, 14.30 nekako. Tako ste juče rekli. Da li se sećate kad ste došli do bolnice na ulaz gde ste vi ušli u bolnicu da li je neko iz bolnice od strane medicinskog osoblja bolnice izašao pre nego što ste vi ušli i razgovarao sa vama?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Kao što sam već rekao ranije, ne sećam se tačno kada smo stigli u bolnicu, niti se sećam da je neko izašao pred bolnicu i razgovarao sa nama pred bolnicom. Ja se sećam razgovora sa ljudima u bolnici, u podrumu te bolnice.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da vam je neko od medicinskog osoblja ispred bolnice, pre ulaska u bolnicu rekao brojno stanje pacijenata u bolnici i sastav? Da vam pomognem?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, ne znam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Pomenuli ste malopre da vam je vojska pokazala neka minska polja i kako je vojska čistila na jedan način koji je malo neobičan

i sve to. Da li ste imali informacije od vojske gde su sve postavljena minska polja? Da li su vam kao ratnom izveštaču rekli gde su sve postavljena minska polja, duž kojih pravaca, na kojim mestima?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, ne, oni su nas odveli do tog jednog minskog polja. Sećam se da smo to snimili i ja sam prvi put video da se na taj način čisti minsko polje. To mi je bilo neobično. Upozorili su nas da okolo može da bude razbacanih još mina i da moramo da budemo pažljivi kuda hodamo, kuda se vozimo. Ako se negde vozimo da se vozimo putanjama kojima su prošla vozila ispred nas. To je uobičajena stvar u ratnoj zoni i takođe treba pažljivo da se hoda koliko je to moguće, a i zato što sam ja bio odgovoran za živote još tri osobe nama se činilo da ima smisla da okolo idemo u društvu ljudi koji su taj grad znali mnogo bolje od nas.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Prilikom boravka u bolnici u Vukovaru i razgovora sa ovom lekarkom, razgovora sa pacijentima bolnice koje ste obavili, da li ste imali informaciju ili ste raspolagali pre toga informacijom da u toj bolnici ima ranjenih pripadnika Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Rekli ste juče, ako sam dobro zapamtio, da ste se u bolnici zadržali oko sat vremena i kad ste izašli vam je neko, ako se sećate, da li vam je neko tu dao bilo kakvu izjavu prilikom izlaska iz bolnice, od medicinskog osoblja, o broju ranjenika, broju pacijenata, broju civila ili bilo koga?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, ona doktorica koja je govorila engleski i s kojom smo razgovarali, koju smo intervjuisali u vezi sa čitavim nizom pitanja. Ja nisam siguran da li nam je rekla pred kamerom koliko ima pacijenata u bolnici, ali to smo je sigurno pitali. Osim toga, naš terenski producent sigurno je postavio to pitanje drugim ljudima koji su govorili na srpsko-hrvatskom jeziku. Ja ne govorim srpsko-hrvatski jezik. Dakle, te smo informacije dobili, ali to nije bilo prilikom odlaska, nego dok smo bili tamo. Ne sećam se da je prilikom našeg odlaska neko pozeleo nešto posebno da nam kaže.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Sećate se da ste tog 19. ispred bolnice videli mog klijenta i gospodina Nicolasa Borsingera, predstavnika Međunarodnog crvenog krsta? Da li možete da se opredelite za vreme kada je to bilo u odnosu na vaš odlazak u Beograd? Pre koliko odlaska za Beograd, pola sata, 40 minuta, sat?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne mogu precizno da kažem koliko je sati bilo, osim da je bilo poslepodne. Sećam se da smo žurili. Morao sam da snimim onaj deo kada se dopisnik obraća direktno u kameru, jer to do tada još nisam bio uradio i posle toga morali smo da se vratimo u Beograd da bismo izmontirali taj naš prilog. Dakle, bilo je poslepodne, kasno poslepodne.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine van Lynden, kad ste izašli iz bolnice tog 19, pre nego što ste govorili u kameru taj završni komentar vaš koji ide za izveštaj, da li možete da se setite stanja ispred bolnice, oko bolnice, da li je tu bilo civila? Kakvo je stanje bilo?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Zapravo ne mogu jasno da se setim toga što ste vi definisali kao atmosferu ispred bolnice. Tamo je sigurno bilo ljudi. Ja se, dakle, sećam vašeg klijenta i delegata Međunarodnog crvenog krsta. Verovatno je bilo još vojske. Ali ne sećam se da je bila veća grupa ljudi. Znam da su druge dve ekipe, ove iz *BBC* i *ITN* takođe bile tamo. Sećam se da sam bio koncentrisan na to da završimo to

snimanje kada se direktno obraćam u kameru i da onda što pre možemo da odemo iz Vukovara i vratimo se u Beograd.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Malopre ste, gospodine van Lynden, na moje pitanje o gospodinu Cyrus Vanceu sami rekli da znate da je bio 19. novembra 1991. godine u Vukovaru. Da li ste vi, pošto je to ipak značajan međunarodni faktor koji je boravio u Vukovaru, da li ste vi zabeležili tu posetu, da li ste prisustvovali tim razgovorima koje je imao gospodin Cyrus Vance sa ljudima u Vukovaru?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, ne, nisam i to iz sledećih razloga. Gospodin Vance kada je prvi put došao u Vukovar odbio je da razgovara sa novinarima, osim prilikom dolaska i odlaska. Jednom prilikom jedne nedelje pozvali su nas da se napravi intervju sa gospodinom Vanceom i to pred kamerama. I posle toga je postignut dogovor da se gospodin Vance redovno viđa samnom za nezvanične razgovore gde bi mi on rekao šta je on radio i ja njemu rekao šta sam ja radio i šta sam video. I ja sam bio upoznat s tim da će on tamo da bude 19. novembra, ali sam smatrao da je tada najbitniji deo priče bio da su novinari tada bili prvi put u prilici da vide Vukovar i njegov centar i da vide šta se tamo dogodilo. Znao sam da je moj kolega iz *BBC* Martin Bell bio prisutan tokom posete Cyrus Vancea, bilo nas je malo, tako da je imalo smisla da se svako koncentriše na nešto drugo.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da je tog 19. novembra 1991. godine nakon vašeg izlaska iz bolnice neko od predstavnika Međunarodnog crvenog krsta dao vama izjavu neku, vama ili nekome od drugih novinara koji su bili tu prisutni, a nakon razgovora sa gospodinom Šljivančaninom, koji ste opisali?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Kakav razgovor? Ja nisam opisao nikakav razgovor. O kom razgovoru govorite?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: 19. novembra ste rekli da vidite kad izlazite iz bolnice da razgovaraju gospodin Šljivančanin i predstavnik Međunarodnog crvenog krsta ...

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Moje pitanje je: da li je neko od njih, tih predstavnika koje ste videli 19. vama ili bilo kome od prisutnih izveštača dao izjavu?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Svakako ne meni. I ne sećam se da je neko dao bilo kakvu izjavu bilo kojem drugom novinaru. Moguće je da se to dogodilo posle našeg odlaska. To ja, naravno, nisam video. Ali niko mi nije dao izjavu, ni gospodin Šljivančanin, ni predstavnik Međunarodnog crvenog krsta.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine van Lynden, izveštaj, znači onaj vaš izveštaj iz bolnice od 19-og koji govorite direktno u kameru, jel' to zadnji kadar koji ste vi snimili 19. novembra 1991. godine u Vukovaru? Da li se sećate? Ispred bolnice?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam da, to je bilo poslednje što smo snimili i posle toga smo otišli.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, ja bih zamolio da pustimo jedan deo video zapisa koji je dostavljen nama po Pravilu 66 od strane Tužilaštva, a mislim da je juče uveden kao dokaz, a radi se o broju B0006475-1-A, pa bih zamolio gospodina van

Lyndena da pogleda ovaj izveštaj i onda bih nakon toga imao samo jedno pitanje vezano za to.

SUDIJA PARKER: To je ili dokazni predmet broj 163 ili dokazni predmet broj 168. Dokazni predmet broj 138 je vrlo kratak insert ili mislite na ovaj duži video?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Mislim na ovaj duži. Duži.

SUDIJA PARKER: Hvala.

(video snimak)

Aernout van Lynden: Borba i dalje traje između Srba i Hrvata, mir koji je ležao prikriven 45 godina je prerastao u obostranu posvećenost ratu, posvećenost koja nije zadovoljena ni posle tri meseca. Aernout van Lynden, Sky News.

(kraj video snimka)

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala. To je to gospodine van Lynden, videli ste ovo. Jeste li odmah nakon ovoga završnog komentara otišli za Beograd i ovo je zadnje šta ste snimili 19-og u Vukovaru? Da li se sećate?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko ja mogu da se setim to se tako odvijalo. Dakle, prvo smo snimali u bolnici i kada smo izašli iz bolnice, ja sam izgovorio ovaj tekst u kameru i posle toga smo otišli.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači, kontakt gospodina Šljivančanina i predstavnika Međunarodnog crvenog krsta se odvija pre ovog vašeg završnog komentara, kad ste ih videli ispred bolnice?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Moguće da smo ih videli pošto smo završili ovo snimanje. Nemam sada u sećanju tačno vremensko razdoblje.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ali ste neposredno nakon ovoga otišli?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam da, ovo je bilo poslednje što smo snimili 19. novembra.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Molim.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E sad da pređemo na 20. jedanaesti 1991. godine, vaš dolazak direktno u bolnicu. Pa ste rekli da ste usput sreli ovog poručnika iz te jedinice Gardijske brigade ako sam dobro zapamtio šta ste govorili juče?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Već smo govorili i o njemu i o njegovom imenu ovde u sudnici.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Javno ne smem da kažem njegovo ime zato što... Da vam ne objašnjavam. Ima zaštitne mere, tako da sam zato i rekao da nećemo govoriti njegovo ime, samo ću ga oslovljavati kao poručnika, a znamo na koga mislimo. Da li ste sa tim poručnikom došli do bolnice?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Moguće. Ne mogu da se setim da li smo došli s njim ili bez njega.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste došli prepodne tog 20. do bolnice, negde oko 9.00, 10.00?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, ujutro. Da, ujutro oko ...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: A recite mi da li ste tu videli kada ste došli Veselina Šljivančanina ili ste ga videli malo kasnije, jer ste rekli da vam vojska nije dozvolila? Ostalo mi je malo nejasno, jer ste u svom kazivanju rekli: "Kasnije smo videli Šljivančanina", pa me interesuje kolika je to vremenska razlika u odnosu na vaš dolazak?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Shvatam vaše pitanje, ali ne mogu na njega da odgovorim. Ne sećam se tačnog hronološkog redosleda kako su se stvari toga dana odvijale. Moguće je da je on tamo bio kada smo mi stigli, a moguće je da je on stigao posle našeg dolaska. Ne sećam se tačno. Ali koliko se sećam, on je stigao posle našeg dolaska.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste videli kada je stigao pripadnik Međunarodnog crvenog krsta?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: I ponovo imamo istu situaciju. Nemam tačno hronološko sećanje da li su ljudi stigli posle nas ili su već bili tamo kada smo mi stigli.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Rasprava koja se odvija između gospodina Šljivančanina i predstavnika Međunarodnog crvenog krsta gde se odvija tačno? Da li na glavnom ulazu u bolnicu, blizu bolnice, blizu ulice, na nekom od ulaza u bolnicu i koliko daleko od vas?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Neposredno ispred jednog od ulaza u bolnicu koliko se sećam. Koliko smo mi bili udaljeni? Pa svakako bili smo dovoljno blizu da je moj kamerman mogao da snimi obojicu gospode i to iz blizine. Dakle, nismo bili daleko, ali nismo bili ni dovoljno blizu da bih mogao da čujem o čemu su njih dvojica razgovarali.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete da mi opredelite dužinu trajanja te rasprave njih dvojice?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Nisam rekao da su razgovarali na ulici. Rekao sam da su razgovarali neposredno pred ulazom u bolnicu i ne mogu tačno da se setim koliko je dugo trajao taj razgovor.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete da se setite u odnosu na tu raspravu, nakon koliko vremena predstavnik Međunarodnog crvenog krsta, po vama neuobičajeno, daje onu izjavu o kojoj ste govorili?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Meni i drugim ljudima koji su bili tamo, dakle to nije bilo rečeno samo za *Sky News*, nego i za *BBC* i za predstavnike drugih televizijskih stanica. Nisam siguran da li je on prvi govorio ili nam se prvi obratio gospodin Šljivančanin, ali obratila su nam se obojica.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li je bio izveštač *BBC* Martin Bell?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, bio je tamo i on može da se vidi i na snimcima koji su juče prikazani Pretresnom veću.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste proveli vreme tu ispred bolnice 20. novembra posmatrajući evakuaciju. Da li se sećate do koliko ste se vremenski zadržali tu?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. Ne sećam se tačno. To je sigurno trajalo nekoliko sati, ali ne sećam se tačno. Koliko se sećam autobusi su otišli tek krajem poslepodneva, što znači da smo tamo svakako proveli nekoliko sati. Sećam se da sam se kretao oko bolnice i tom prilikom sam i naišao na sva ona mrtva tela koja nisu bila zakopana. Mora da smo tamo bili sigurno pet, šest, možda sedam sati.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste osim ovog razgovora koji je gospodin Šljivančanin vodio sa predstavnikom Međunarodnog crvenog krsta tu ispred bolnice, videli još neki razgovor gospodina Šljivančanina sa tim istim predstavnikom na nekom drugom mestu?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne. Ovog trenutka ne mogu da se setim. Ne toga dana. Drugih dana da, ali ne toga dana, dakle 20-og. Vi govorite o 20-om. Ovo je jedini razgovor koga ja mogu da se setim.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Recite mi, toga dana, 20-og, da li ste eventualno čuli od bilo koga tu kod bolnice ili u razgovorima sa nekim pripadnicima JNA da su 19. naveče od mine u neposrednoj blizini bolnice stradala četiri vojnika Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, nama to nije bilo rečeno i iznenađen sam da to sada spominjete, jer poručnik koga ne želimo da imenujemo, to bi nam sigurno rekao, jer odmah pošto smo ga mi sreli 12. novembra rečeno nam je da je jedan od njegovih ljudi bio ranjen. Tako da koliko se sećam, nismo bili informisani o tome da su četvorica vojnika JNA toga dana bili ranjeni.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hoćete li mi gospodine van Lynden objasniti malo kod evakuacije koju ste vi snimali i koju ste posmatrali i koja traje do kasnih popodnevni sati, od ujutru, da li u toj evakuaciji pomažu pripadnici Jugoslovenske narodne armije koji su tu prisutni, tako što pomažu da se unose ranjenici u sanitetska vozila ili na bilo koji drugi način? Znae šta je pomoć.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne sećam se tačno kada je počela evakuacija. Hteo bih da to bude jasno. I da, sećam se da sam video vojnike JNA kako pomažu prilikom evakuacije ranjenih i koliko se sećam većina ambulantnih kola bila su vojna, a ne civilna.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste primetili zdravstvene radnike bolnice u Vukovaru prilikom evakuacije i ako jeste, šta oni rade? Da li oni stoje, pomažu, ne pomažu ili bilo šta drugo da rade? Da li se sećate toga?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Nemam tačno sećanje na to šta je ko radio. Sprovedena je evakuacija onih koji su trebali da se iznesu iz bolnice na nosilima. S njima je to i urađeno. Ne sećam se tačno ko ih je nosio. Pretpostavljam da je pri tome pomagalo i medicinsko osoblje bolnice. A posle toga je došlo do masovne evakuacije ljudi koji su mogli da se kreću i civila koji nisu bili ranjeni i koji su odlazili pravo u autobuse. Ali ne sećam se tačno ko je šta u kom trenutku radio.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Pitaću vas, zaboravili ste, u Vukovaru 20-og od ranih jutarnjih sati do kasnih popodnevni sati, da li ste imali informaciju da u

Vukovaru 20. jedanaestog 1991. godine borave ljudi koji se zovu Goran Hadžić i Željko Ražnatović Arkan?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja sam obojicu sreo i Gorana Hadžića i gospodina Ražnatovića, kao što sam već rekao ovom Pretresnom veću. Ne sećam se da mi je bilo rečeno da su i oni bili u Vukovaru 20. novembra, a svakako ih lično 20. novembra u Vukovaru nisam video.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li imate eventualno informaciju tog 20. ili 21. o tome da je u Vukovaru 20. novembra održana sednica Vlade SAO Krajine? Da li ste raspolagali takvom informacijom?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste imali priliku da upoznate i Željka Ražnatovića Arkana i Gorana Hadžića. Hoćete li mi reći kada i u kojim prilikama ste upoznali jednog, a kada i u kojim okolnostima drugog pomenutog?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Prvi put sam ih sreo u Beogradu u noći kada su me oko 1.00 ili 1.30 probudili u mojoj hotelskoj sobi. U to vreme sam bio u hotelu "Interkontinental" i jedan čovek koga sam te nedelje ranije sreo zajedno s mojim terenskim producentom i koji je govorio engleski, zatražio je od mene da se spustim dole, zato jer će me odvesti na jedan važan sastanak. Budući da sam bio dopisnik u Bejrutu gde je situacija bila nesigurna i gde su isto takvi mutni sastanci organizovani, znao sam da će to da bude rizično. A moj terenski producent nije bio u hotelu nego u svom stanu u Beogradu, tako da sam bio sam. Čovek koga sam sreo u lobiju bio je u maskirnoj uniformi zapadnog tipa, nosio je sa sobom puškomitraljez *Heckler i Koch*, odveo me do jednog vozila BMW sa nemačkim registarskim tablicama, koliko se sećam, frankfurtskim i posle toga me odveo do samog centra Beograda, do jednog mesta gde se nalazila još jedna grupa od oko 30 do 40 ljudi u maskirnim uniformama. Oni su imali zacrnjena lica i nosili su razno oružje. Odveden sam u jednu malu poslastičarnicu za koju su mi kasnije rekli da je pripadala gospodinu Ražnatoviću. Tamo je bilo ljudi koji su pili rakiju i kafu. Rečeno im je bilo da odu. Ja sam dobio šolju kafe i zatim je gospodin Ražnatović zajedno sa Goranom Hadžićem ušao u tu prostoriju i razgovarali smo, ne mogu da se setim tačno, oko 30 do 40 minuta. Gospodin Ražnatović je bio taj koji je govorio. Govorio je prilično dobro engleski. Koliko se sećam, gospodin Hadžić uopšte ne govori engleski, tako da se razgovor odvijao u velikoj meri između gospodina Ražnatovića i mene. To je bilo prvi put da sam sreo tu dvojicu gospode. Još jednom sam obojicu sreo kasnije u Erdutu. I potom sam se više puta sreo sa gospodinom Ražnatovićem takođe u Beogradu, a jednom i u Prištini.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E to više puta. Da li možete da opredelite koliko puta je bilo i gde? Da li je to bilo kod njega u njegovoj poslastičarnici ili na nekim drugim mestima?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Sastanci u Erdutu bili su u njegovoj kasarni, sastanci u Beogradu su bili... Mislim da je on zapravo došao u hotel, ali ne sećam se sasvim tačno. To su bili vrlo kratki sastanci. To nikada nije duže trajalo.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Obišli ste mnoga ratišta. Upoznali ste mnoge ljude koji su ratovali. Ovde govorimo o ljudima, Goranu Hadžiću i Željku Ražnatoviću Arkanu. Da li možete vaš sud da mi date o tome kakvi su njihovi odnosi bili? Kako ste vi zaključili njihove odnose, da li tu vlada odnos uzajamne saradnje, poverenja,

nepoverenja, da malo možete da nam bliže definišete taj odnos i neki vaš zaključak koji ste izveli na osnovu ponašanja i jednog i drugog?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: To je u potpunosti moja impresija. Ali činilo se da se ta dvojica, barem u političkom smislu, slažu. Činilo mi se da su vrlo različiti. Jedan je bio čovek koji nije skrivao činjenicu da je na čelu paravojnih snaga i da dobro poznaje oružje i da zna nešto i o ubijanju. A drugi, to je barem bio moj utisak, bio je u većoj meri politička figura, a manje vojna. Meni je bilo vrlo teško da procenim koliko su oni bili bliski ili ne tokom jednog sastanka. A većina razgovora odvijala se samo s jednim, budući da s drugim nisam mogao da razgovaram, jer nismo govorili isti jezik.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Pitaću vas, jer ste sami na jedno od mojih pitanja na početku rekli da ste imali i nakon povratka iz Vukovara kontakte sa nekim ljudima, pripadnicima ove jedinice u kojoj ste boravili 12. na 13, 18, 19. i 20. novembar. Mene interesuje da li ste u razgovorima sa tim ljudima od njih ikada dobili informaciju da je na njih za vreme boravka u Vukovaru pucano iz pravca vukovarske bolnice?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Kako bi stvari bile jasne u zapisniku, nismo se s njima sreli 18. novembra, ali što se tiče vašeg pitanja, ne.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Moja greška.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Dakle, moj odgovor na vaše pitanje da li su nam oni nekada rekli da je na njih pucano iz bolnice? Moram da kažem da ne mogu da se setim da su nam nekada nešto tako ispričali.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Pitaću vas o tim razgovorima i kontaktima koje ste imali nakon povratka iz Vukovara. Da li je možda neko od njih vam stavio neku primedbu na izveštaje koje ste slali u ime *Sky Newsa*, a koji se tiču dešavanja u Vukovaru i ako jeste u kom delu?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Dakle, vi ponovo govorite o Gardijskoj brigadi, jedinici Gardijske brigade?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da, Gardijska brigada, o njenim... Kapetan, poručnik i taj narednik, trojica ljudi s kojima ste kontaktirali?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Prvo šta treba da se kaže jeste da oni nisu imali prilike da vide moje izveštaje dok su oni bili emitovani, jer su u to vreme bili u Vukovaru i nisu imali pristupa televiziji kako bi mogli da gledaju *Sky News*. Ne sećam se nikakvih preciznih stvari, ali one večeri kada smo otišli sa njima na večeru, mi smo im pokazali na VHS kaseti neke od naših izveštaja. Ne sećam se nekih većih kritika. Ako je i bilo kritika, to su sigurno bile kritike koje su došle od kapetana Marića. Moguće je da je bilo nečega s čim se on nije slagao. Sećam se da su se oni smejali zajedno sa nama na osnovu komentara Saveznog ministarstva odbrane gde su nas kritikovali da smo snimili prazne čaure municije na ulicama Vukovara i kako nisu hteli da mi pokažemo kako vojnici odlaze i ostavljaju otpatke na ulicama Vukovara. Kapetan i drugi takođe su smatrali kao i mi da je to smešno. Ali ja se ne sećam da su oni na bilo koji drugi način kritikovali naše izveštaje.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ali je bilo manjih kritika, sami ste rekli. Ali je manjih kritika bilo nekih koliko se sećate?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mislite kritike gledalaca, ako sam dobro shvatio prevod?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Kritika ovih kojima ste pokazali materijale koje ste snimali te večeri kad ste gledali? Manjih kritika?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: A da. Naravno. Moram da kažem prevodiocima da tu postoji razlika. Moguće da je bilo nekih manjih kritika, ali ja se ne sećam šta je bilo rečeno u jednom razgovoru koji se odvijao pre više od 14 godina, a reč je o manjim kritikama. Ne sećam se da je neko bio ljut. Mislim da su bili vrlo zadovoljni sa slikom njihove jedinice koju smo prikazali, i onoga šta su oni radili 12. i 13. i ne sećam se da su oni izrazili bilo kakvo nezadovoljstvo sa onim šta smo mi prikazali u vezi sa 18, 19. i 20.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, jel' vreme da napravimo pauzu? Ja neću imati još mnogo pitanja, ali bojim se da ne mogu da završim u sledećih pet minuta, tako da mislim da je pravo vreme da odmorimo.

SUDIJA PARKER: Onda ćete da imate vremena da se koncentrišete pre sledeće sednice gospodine Bulatoviću. Nastavljamo u 17.55.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Izvolite gospodine Bulatoviću.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Gospodine van Lynden, pomenuli ste tokom vašeg svedočenja juče više puta izvesnog pukovnika čijeg prezimena niste mogli tačno da se setite. Rekli ste Pavlović. Ja bih zamolio da pustimo ovaj video zapis jedan, koji je juče mislim uveden kao... ne, ne... koji je uveden kao dokaz, to je Exhbit 125. Pa molim vas da pogledate taj video materijal i da vidite da li tog pukovnika Pavlovića prepoznajete i da probamo da identifikujemo ko je u pitanju. Radi se o snimku sa pregovora na Mitnici.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

SVEDOK VAN LYNDEN: Da, da. Oficir o kome se radi je ovaj koji se vidi s leve strane na slici. Dakle, u sredini ove grupa oficira JNA. O tom sam oficiru govorio. Ne znam da li je on bio pukovnik ili potpukovnik, ali ne mogu tačno da se setim njegovog imena. Mislim da se zvao Pavlović, ali možda i grešim. Uglavnom, radi se o ovom čoveku.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li je to taj oficir?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Taj, da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Taj oficir, da ga identifikujemo. Radi se o pukovniku Pavkoviću. Znači u pitanju je Nebojša Pavković, tako da ste blizu. Znači, samo to da otklonimo.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Nije ni loše posle 14 godina.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Naprotiv. Da li na ovom istom snimku koji još uvek stoji su ta trojica predstavnika Hrvata koji su došli da pregovaraju?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala. Malopre sam vas pitao gospodine van Lynden, pa ste rekli da se ne sećate 20. jedanaestog... Gotovo, da... 20. jedanaestog ko je dao ovu izjavu prvi nakon ovog konflikta između Šljivančanina i predstavnika Međunarodnog crvenog krsta. Rekli ste da se ne sećate da li je jedan ili drugi i to. Ja ću vam predočiti poziciju mog klijenta u kojoj on kaže sledeće, pošto ste potvrdili da je gospodin Martin Bell bio tu, da je gospodin Bell nakon što je čuo šta je gospodin Borsinger izjavio, tražio od gospodina Šljivančanina da on odgovori na te navode koje je gospodin Borsinger izneo i da je njegova izjava, znači izjava mog klijenta sledila kao reakcija na takvu izjavu predstavnika Međunarodnog crvenog krsta. Da li dozvoljavate takvu mogućnost?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da. Ali je moguće i suprotno. Ja se ne sećam tačno. U svakom slučaju to je moguće.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala. Rekli ste da je tu bilo, i 19. i 20. i 18. više raznoraznih vesačkih firmi, kako da ih nazovem, znači medija, elektronskih, štampanih i da su bili predstavnici "ITN" i pomenuli ste ime Michaela Nicholsona, ako sam dobro zapisao?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ne bih rekao da ih je bilo mnogo. Većina ih je zaglavila u Beogradu. To je ono šta sam primetio tih dana, da je bilo relativno malo novinara. Međutim, oni za koje znam da su bili tamo su tim, to jest ekipa "BBC" sa Martinom Bellom kao dopisnikom, tim "ITN" ili ekipa "ITN" sa Michaelom Nicholsonom kao dopisnikom i sećam se izvesnog broja srpskih novinara. Ali ne velikog broja novinara. Nije bilo mnogo tih ljudi. To je bila manja grupa.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hoćete li mi samo reći šta je "ITN"? Kakva je to kuća? Da li znate?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: To su "Nezavisne televizijske vesti" (Independent Television News). Oni su bili deo prve komercijalne televizije koja je bila pokrenuta u Britaniji tokom pedesetih godina. Radi se o zemaljskoj, a ne o satelitskoj televiziji kao što je *Sky News*. Oni su konkurent "BBC-u", državnoj televizijskoj kući.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Pitaću vas da li vam nešto znači ime kao izveštača "ITNa" Alex Thompsona?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da. On je u to vreme radio za vesti Channel 4, a ne za glavne vesti ITN koje su objavljivane na kanalu ITN. Channel 4 je poseban program. On ima jedne duže vesti u 19.00, čini mi se. Gospodin Thompson, mislim da sam ga i spomenuo tokom svog svedočenja pred Pretresnim većem juče, je bio u Vukovaru pre nego što smo mi tamo došli 12. novembra i gospodin Šljivančanin je spomenuo da je bio sa gospodinom Thompsonom pre toga, dakle da je on bio u Vukovaru.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Zahvaljujem. Časni Sude, ja sam završio svoje ispitivanje i nemam više pitanja. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Bulatoviću. Gospođo Tuma, izvolite.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽITELJKA TUMA

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da, časni Sude. Samo nekoliko pitanja i još jedno razjašnjenje koje želimo da zatražimo od Odbrane. Počecemo sa Vukovarom. Kojim ste putem krenuli iz Vukovara prema Beogradu 19. novembra 1991. godine?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Koliko se sećam, istim putem kojim smo se kretali prilikom ulaska u Vukovar tog dana, dakle Negoslavci, Orolik, Tovarnik, Šid, zatim autoput do Beograda.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kada ste stigli u Beograd da li se sećate kada je to bilo, da li je već bio sumrak ili je pala noć ili šta?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mislim da je već bio mrak.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Samo mislite?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Skoro sam siguran.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Može li ...

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Bio je svakako mrak.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Zašto to kažete?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pa kao prvo, bio je novembar, mogli smo da stignemo najranije u 18.00, možda i kasnije. Dakle, negde u to vreme.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu. 20. novembra kada ste se vratili, kada ste ulazili u Vukovar, da li su vas tada zaustavili? Da li vas je na mostu zaustavilo neko oklopno vozilo?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Gde?

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Na mostu u Vukovaru?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja se ne sećam da sam 20. novembra bio na bilo kakvom mostu u Vukovaru. Mislim da smo tada išli istom ovom putanjom Negoslavci, pa onda Vukovar. Ne sećam se da smo prešli most. Jedini most koji smo prelazili bio je onaj u Erdutu preko Dunava. To nije moralo da se radi tako ako smo dolazili s juga. A što se tiče toga da li su nas zaustavljali, u Erdutu je postojao kontrolni punkt na mostu i takođe 20. novembra smo morali da prolazimo kroz kontrolne punktove da bismo došli do Vukovara i morali smo da pokažemo dozvole za ulazak.

TUŽITELJKA TUMA: A sada bih htela da zamolim Odbranu da nam objasni nešto, govorim sada o Odbrani gospodina Šljivančanina. Da li možemo da pretpostavimo da je Odbrana gospodina Šljivančanina spremna da prihvati da se gospodin Šljivančanin sastao sa predstavnikom Međunarodnog crvenog krsta 18. novembra 1991. godine posle pregovora koji su zaključeni toga dana?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, ja ne mogu da prihvatim ovo što uvažena... što uvaženi predstavnik Tužilaštva govori, zato što saslušani svedok, gospodin van Lynden, je sastanak, odnosno kontakt mog klijenta, gospodina Šljivančanina sa predstavnicima Međunarodnog crvenog krsta opisao na jedan potpuno drugačiji način

od onoga na koji hoće da predstavi predstavnik Tužilaštva. Ne možemo prihvatiti kao nesporno ovakav kontakt. I gospodin van Lynden, evo gospodin van Lynden je tu pa možemo da zatražimo od njega objašnjenje ili da dodatno objasni kako je on video, znači gospodin van Lynden kako je video Šljivančanina, a da on o kontaktu gospodina Šljivančanina i predstavnika Crvenog krsta, kako sam ja razumeo apsolutno ne zna ništa.

TUŽITELJKA TUMA: Ja bih u tom slučaju želela da postavim nekoliko pitanja svedoku u vezi sa tim.

SUDIJA PARKER: Izvolite.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Hvala časni Sude. Molim vas opišite nam sada šta ste vi videli tog dana, 18. novembra, kad govorimo o ovoj konkretnoj temi?

prevodioci: Da li može tužilac da priđe bliže mikrofону. Hvala.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Da, apsolutno. Hvala ...

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Da, mogao bih. Sećam se da sam se sreo sa gospodinom Šljivančaninom i predstavnikom Međunarodnog crvenog krsta u Negoslavicima pre nego što je došlo do pregovora. Gospodin Šljivančanin nam je rekao, a njega smo bili već ranije sreli, da će da dođe do pregovora, ali ne u Negoslavicima, nego negde drugo i zatim nam je rečeno da se uključimo u konvoj vozila JNA i predstavnika Međunarodnog crvenog krsta, prema onoj beloj kući o kojoj smo razgovarali tokom prethodna dva dana. Ja nisam siguran da li je gospodin Šljivančanin bio na samim pregovorima, a ne mogu ni sa sigurnošću da kažem da li sam video kako gospodin Šljivančanin razgovara sa predstavnikom Međunarodnog crvenog krsta posle pregovora, ali sam ih video kako razgovaraju pre pregovora 18. novembra u selu Negoslavci.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Kad kažete "pre", recite koliko pre pregovora?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Pa to je bilo neposredno pre nego što je konvoj krenuo do mesta gde su bili pregovori.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: U redu. Da li ste snimili taj događaj?

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Verovatno. Ne sećam se da sam ga upotrebio. Jedini video snimak koji sam koristio iz tog dana kada su bili pregovori, bili su snimci koje je snimatelj napravio unutra u toj zgradi. Ali moguće je da je snimatelj snimio i razgovor na putu u Negoslavicima. Nisam siguran da li je tako, ali sam potpuno siguran da sam tog dana video gospodina Šljivančanina i da on jeste razgovarao sa predstavnikom Međunarodnog crvenog krsta. A siguran sam da je to bilo u Negoslavicima pre pregovora.

TUŽITELJKA TUMA: Želim da vam pokažem jedan video snimak. Broj video snimka je 00000686, a broj 65ter je 311. Reč je o insertu iz jednog dužeg filma.

(Video snimak)

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: Zamolićemo svedoka da pogleda.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Ja mogu ovo odmah da objasnim. Gospodin Šljivančanin je tu. Predstavnik Međunarodnog crvenog krsta je tu. Čovek sa naočarima, to je gospodin Kusovac. To nije snimio moj snimatelj. To je jedan drugi snimatelj, ali to je ovo o čemu sam govorio. To su razgovori u Negoslavcima, sastanak u Negoslavcima pre početka tih pregovora.

(Kraj video snimka)

TUŽITELJKA TUMA: U redu. Hvala. Hvala časni Sude...

ADVOKAT LUKIĆ: Časni Sude ...

TUŽITELJKA TUMA: Želim da dodam ...

ADVOKAT LUKIĆ: Časni Sude ...

TUŽITELJKA TUMA: Da. U redu. Hvala ...

SUDIJA PARKER: Izvolite Gospodine Lukiću... Samo trenutak... Gospodine Lukiću, izvolite. Prvo ćemo da saslušamo gospodina Lukića. Izvolite.

ADVOKAT LUKIĆ: Moj kolega Bulatović je ovde vodio igru. Ja bih samo jednu procesnu stvar sada da rasčistimo i mislim da neće biti nikakve smetnje, a zato sam ja uzeo reč, inače, ovaj... Da ne bude da uzimam reč svom kolegi. Nema nikakve smetnje da se ovaj video uvede kao dokaz. Nije uopšte ni nikakva smetnja ni što se Odbrane tiče da se izjasni u pogledu činjenice kontakta gospodina Šljivančanina i Borsingera 18. novembra u Negoslavcima. Ali jedna stvar samo je proizašla iz ovoga, a ovo nije išlo u glavnom ispitivanju. Znači, tužiocu je na glavnom ispitivanju stajalo na raspolaganju ovaj dokaz da ga uvede, pa da bude tema našeg izjašnjavanja u unakrsnom ispitivanju. Suština je da gospodin van Lynden nije u glavnom ispitivanju pomenuo mesto kontakta s mojim klijentom. A pitanje kako je htela, nesporno, da učini gospođa Tuma, je razjašnjeno u ovom trenutku kada je svedok sada svedočio. U tom smislu Odbrana bi molila da joj se omogući da postavi samo još jedno pitanje da bi se potpuno raščistila ova pozicija, koja je proizašla iz ovog dodatnog odgovora.

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, naravno, moje pamćenje nije besprekorno, ali koliko se ja sećam o sastanku u Negoslavcima se konkretno govorilo tokom glavnog ispitivanja svedoka kada se radilo o događajima 18. i zbog toga što u unakrsnom ispitivanju vaš tim Odbrane se nije time pozabavio u vezi sa iskazom koji je gospođa Tuma dobila od svedoka. Ona je, naime, tražila od vas da razjasnite da li prihvatate iskaz i s obzirom da ste vi rekli da ne prihvatate i ona upravo zbog toga traži da se uvrsti ovaj insert.

ADVOKAT LUKIĆ: Potpuno mi je jasan njen pristup, ali mislim da nerazumevanje proizilazi iz jedne činjenice, a to niko nije pitao svedoka: da li su pregovori vođeni u samim Negoslavcima? Iz glavnog ispitivanja i onog što smo iz unakrsnog dobili kao odgovor, nije sporno i to možemo odmah reći na zapisnik da se gospodin Šljivančanin sreo sa gospodinom Borsingerom 18. pre Negoslavaca. Ali pregovori nisu bili u Negoslavcima. To je činjenica koju smo mi hteli da razjasnimo, a svedok je jasno pokazivao da se odatle, sa tog mesta išlo na pregovore. To sam hteo da raščistim, samo

činjenično, inače neće biti oko toga ništa sporno. Pre ovoga... To može i tužilac da raščisti sada sa svedokom i nećemo oko toga imati nikakve probleme.

SUDIJA PARKER: Tu ne bi trebalo da bude poteškoća i mislim da je jučerašnji iskaz bio veoma jasan i ja se sećam snimka vožnje iz Negoslavaca prema toj jednoj beloju zgradi, bar koliko se ja sećam. Gospođo Tuma, da li želite da se uvrsti ovaj deo snimka?

TUŽITELJKA TUMA: Da, svakako.

SUDIJA PARKER: Snimak će biti uvršten kao dokazni predmet.

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet broj 140.

TUŽITELJKA TUMA – PITANJE: I sada jedno pitanje gospodinu van Lyndenu, da potpuno razjasnimo, da ne bi bilo nesporazuma.

SVEDOK VAN LYNDEN – ODGOVOR: Mi smo stigli u Negoslavce. Tamo smo se sreli sa gospodinom Šljivančaninom kao i sa predstavnikom Međunarodnog crvenog krsta. Oni su međusobno razgovarali. Rečeno nam je da će pregovori da se vode na nekom drugom mestu. Rečeno nam je da se uključimo u konvoj koji je išao na mesto gde će da se održe pregovori. Vožnja o kojoj je postavljeno pitanje trajala je 10 do 15 minuta. Stigli smo do jedne bele kuće. Tamo su vođeni pregovori. Ja jedino sa apsolutnom sigurnošću mogu da kažem da se sećam, a to i slike potvrđuju, da smo mi videli gospodina Šljivančanina u Negoslavcima kao i predstavnika Međunarodnog crvenog krsta, kao i da su oni međusobno sastali. Ne mogu sa sigurnošću da se setim da li je gospodin Šljivančanin bio prisutan kasnije na pregovorima ili posle njih i da li je tada razgovarao sa predstavnikom Međunarodnog crvenog krsta.

TUŽITELJKA TUMA: Hvala. Ja sam gotova. Hvala časnom Sudu.

SUDIJA PARKER: Hvala gospođo Tuma. Gospodine, biće vam sada drago da čujete da je ovim završeno vaše svedočenje. Pretresno veće želi da vam se zahvali na vašem prisustvu i na pomoći koju ste nam pružili. Sada možete da se povučete i da se vratite svojim svakodnevnim poslovima.

SVEDOK VAN LYNDEN: Hvala. Moraću da se vratim na posao.

SUDIJA PARKER: Dok se predaje palica, želim samo da spomenem da je tokom jučerašnjeg dana Odbrana, mislim da je to bio gospodin Vasić, spomenula jedno pitanje koje je preostalo još iz prošle godine. Naime, reč je o jednom dokumentu koji je bio ponuđen na uvrštavanje, ali je bio označen za identifikaciju dok ne bude potvrđena njegova autentičnost. Koliko sam ja zapravo shvatio Odbranu, ne postavlja se pitanje autentičnosti i dokument može da se uvrsti kao dokazni predmet. Da li možemo sada time da se pozabavimo? Izvolite, gospodine Moore .

TUŽILAC MOORE: Hvala časni Sude. Reč je o potpisu generala Rašete. Pretpostavljam dakle ako nema više spora, ja ne mogu da se setim koji je to trebalo da bude broj dokaznog predmeta, ali siguran sam da gospodin Vasić zna.

SUDIJA PARKER: Ja gledam šta kažu moji službenici.

ADVOKAT VASIĆ: Upravo sam zbog toga i ustao da pomognem uvaženom kolegi. To se radi o broju MFI broj 40. To je taj sporazum gde je Odbrana zamolila da se stavi zbog potpisa... da se stavi dokument za identifikaciju. Sada više nemamo prigovora. To je to.

SUDIJA PARKER: Hvala. Hvala vam, gospodine Vasiću. Dakle, dokument MFI 40 postaje dokazni predmet broj 40. Gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Da, časni Sude. Sledeći svedok koji nam je na raspolaganju je zaštićeni svedok. On je u prostoriji i spreman je za svedočenje.

SUDIJA PARKER: Tehničko osoblje nam kaže da treba da se pripremi zvučni sistem za distorzija glasa svedoka. Dakle, moraćemo da prekinemo da bi se to uradilo, pa ćemo tek onda moći da nastavimo.

TUŽILAC MOORE: Hvala.

(pauza)

(svedok ulazi u Sudnicu)

SUDIJA PARKER: Dobro veče gospodine. Molim vas da li možete glasno da pročitate svečanu izjavu koju vam pruža poslužitelj?

SVEDOK P-031: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Izvolite sedite. Izvolite, gospodine Moore.

TUŽILAC MOORE: Hvala časni Sude. Kao što Sud zna, ovo je zaštićeni svedok, čija je slika lika i glas iskrivljeni. Da li mogu prvo svedoku da predočim jedan poverljivi dokument sa poverljivim podacima. Molim da ovaj dokument postane dokazni predmet.

SUDIJA PARKER: To će biti dokazni predmet pod pečatom.

Sekretar: Ovo je dokazni predmet broj 141, pod pečatom, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Zahvaljujem.

TUŽILAC MOORE: Pseudonim ovog svedoka biće P-031

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC MOORE

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Dakle gospodine, kao prvo hteo bih da pređemo kroz izjave koje ste dali u vezi sa incidentima koji su se odigrali u Vukovaru. Mislim da je tačno da kod sebe imate jedan određeni broj izjava?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da bi sve bilo jasno, želim da kažem da su to izjave koje su obelodanjene Odbrani i ja bih hteo da sada po redu prođemo kroz te izjave. Da li možete da me pratite?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Mogu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam. Dakle, izjava svedoka koja nosi broj 00085845 za zapisnik, ja ću tu izjavu da zovem izjava broj 1. To je izjava koja je sastavljena 27. jula 1992. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: To je kratka izjava koja se sastoji od jedne strane i možda još trećina druge strane i ona je uzeta u Zagrebu. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li ste imali mogućnost da pročitate ovu izjavu? Reč je o jednoj kratkoj izjavi.

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Generalno da li se tu iznose generalni navodi o tome o čemu ćete vi da svedočite?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jeste, da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I možete da odgovorite na pitanja Odbrane i Pretresnog veća u vezi s tom izjavom?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Predimo sada na idući dokument koji za zapisnik nosi broj 00320131. Reč je o dokumentu ovog Suda. Napisan je pisaćom mašinom, ali ga vi niste potpisali. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ta izjava nosi datum 21. juni 1995. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Što se tiče te izjave, dok ste je davali prisustvovao je jedan istražitelj koji se zove Đuro. Da li se sećate tog istražitelja?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jeste. Sjećam se.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ova izjava ima devet strana. Pitaću vas sada zašto je niste potpisali?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Nisam je potpisao zato što tada nisam pristao da idem svjedočiti na ovaj časni Sud. Dogovorio sam se sa gospodinom Đurom, naime, on je to i tražio, da mu bar ispričam dio događaja što se dogodilo nama u Vukovaru i to je ustvari bio jedan iskaz koji nema smisao dokumenta zvanične izjave i zbog toga nije potpisan.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Mislim da takođe može da se kaže da je tom dokumentu priloženo nešto šta ću ja da zovem "Prilog A" i "Prilog B". Reč je o dva

dokumenta. "Prilog A" nosi broj 00320191, a "Prilog B" 00320193. Da li je tačno da ovaj dokument ima u prilogu dva crteža koja ste napravili vi i gospodin Đuro?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam. Sada bih hteo da pređem na sledeći dokument koji vi jeste potpisali. Ja ću to da nazovem Izjava broj 3. Ona nosi broj 00400275 i datum je od 25. i 26. aprila 1996. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I to je dokument koji ste vi potpisali kao tačno prikaz onoga šta se vama dogodilo, a što ću ja da nazovem incidentima u Vukovaru. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Da. Jeste.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I konačno mislim da može da se kaže da je od vas traženo da budete svedok u predmetu kod gospodina Dokmanovića, ali vi ste odbili da svedočite u tom predmetu. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li biste ukratko mogli da nam kažete zašto niste hteli da svedočite u *Predmetu Dokmanović*?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: U suđenju protiv gospodina Dokmanovića sam smatrao da nije dovoljno izjava drugih. Ja gospodina Dokmanovića nisam vidio i nisam ga prepoznao. Međutim, rekli su mi drugi da je on bio tamo prisutan, na Ovčari i na insistiranje ovoga gospodina Đure koji je vodio ovaj postupak istraživanja da ja pokušam izjaviti sve ono što sam vidio, što sam doživio i što sam čuo. Smatrao sam da nije dovoljna kvalifikacija samo to što sam čuo od drugih da bih bio... vrlo ozbiljne optužnice na ovom časnom Sudu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I kako bismo svima mogli da pomognemo, naravno, vama se u vezi s tim mogu da postavljaju pitanja. U razgovoru sa gospodinom Đurom spominje se gospodin Dokmanović, ali u vašoj izjavi koju ste kasnije dali i koju ste potpisali, vi izričito kažete da ne možete direktno da svedočite protiv gospodina Dokmanovića. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Sada bih sa ovih izjava prešao na još neka pitanja u ovom vremenu koje nam je preostalo na raspolaganju. Mislim da može da se kaže da ste u novembru 1991. godine bili u Vukovaru, jer ste tamo živeli. Da li je to tačno?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li ste u nekom trenutku otišli u vukovarsku bolnicu sredinom novembra 1991. godine?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Pre nego što ste otišli u bolnicu, ne želim da kažete svoju adresu, ali gde ste živeli?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Živio sam u Vukovaru.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: A pre nego što ste otišli u vukovarsku bolnicu u kojim uslovima ste živeli?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Pa živili smo već pod prilično otežanim uvjetima. Već je rat započeo, već se pucalo. Bilo je već prilično rizično i kretati se vani i ići na određena mjesta, vezano za obavljanje određenih poslova.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Zašto ste otišli u vukovarsku bolnicu?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: U vukovarsku bolnicu sam otišao zato što sam imao radnu obavezu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Gde ste bili u trenutku pada Vukovara?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Nakon pada Vukovara u to vrijeme sam bio u skloništu u naselju u kome sam živio.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I da li ste onda izašli iz tog skloništa?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jesam. Iz tog skloništa sam otišao 19. novembra 1991. godine i otišao u bolnicu u Vukovaru.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: A zašto ste 19. novembra otišli u vukovarsku bolnicu?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: U vukovarsku bolnicu sam otišao zato što je bilo rečeno kad smo izašli iz skloništa da one osobe koje žele ići u Srbiju da te idu na parking, na auto parking kod vukovarske tržnice, a one osobe koje žele ići u Hrvatsku da idu u vukovarsku bolnicu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I kad ste otišli u vukovarsku bolnicu, šta ste mislili, gde će da vas evakuišu?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Ja sam smatrao, a i takvi su i bili razgovori, takva su bila saznanja, da ćemo biti evakuirani u Hrvatsku.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li možete da procenite koliko je ljudi otišlo u vukovarsku bolnicu do tog 19. novembra, verujući da će biti evakuisani u Hrvatsku?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Toga 19. jedanaestog 1991. godine kada sam došao u bolnicu bilo je jako puno civila, građana grada Vukovara. Neka procjena o broju, mislim da ne bih mogao dati točan podatak. Jedino znam da je taj dio stanovništva koji se zatekao, našao, došao u bolnicu tokom dana, da je tokom cjelog popodneva do duboko u noć odvožen kamionima u sabirno mjesto zvano "Velepromet" u Vukovaru.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kada ste otišli u vukovarsku bolnicu da li ste tamo otišli sami ili još s nekim?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Ja otišao sam sa mojom suprugom, a bilo je još i ostalih građana koji su bili u skloništu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Koliko ste dugo ostali u vukovarskoj bolnici?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: U vukovarskoj bolnici sam ostao taj cijeli dan i cijelu noć do 20. ujutro do 7.30 ili 8.00. kada smo... kada je zatraženo da izađemo iz zgrade bolnice i da se saberemo u dvorištu bolnice. Iz toga dvorišta bolničkog smo bili odvedeni u autobuse koji su već bili postavljeni u Gundulićevoj ulici i odatle smo bili odveženi u vojarnu u Vukovaru.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hteo bih da malo usporimo. Da li možemo prvo da se pozabavimo uslovima u bolnici, uveče 19. i ujutro 20. novembra? Možete li da u opšim crtama Sudu da opišete kakva je bila situacija u bolnici?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: U bolnici je bila vrlo teška situacija toga 19. i poslje kasnije je dobar dio tog građanstva je otišao u "Velepromet". U bolnici je bilo puno ranjenika, u bolnici je bilo puno bolesnika i u bolnici je bio dio osoblja koje nije medicinsko, a pripadalo je, odnosno bilo je zaposleno u bolnici, s tim što je uz dio zaposlenog medicinskog i nemedicinskog osoblja također morao ostati u bolnici i dio njihovih obitelji.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li možete da se setite gde ste boravili u bolnici uveče 19. i rano ujutro i pre podne 20. novembra?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: 19. kada sam došao u bolnicu sam bio smješten u prostorije radiologije. Te prostorije su u suterenu, odnosno u podrumu bolničke zgrade. Tu sam prenoćio i ujutro između 7.30 i 8.00 sam sa ostalima izašao van na zadnji ulaz ili izlaz bolničke zgrade, s tim što su nas tu dočekali vojnici jugoslavenske armije i odmah su nas odvajali, muškarce na lijevu stranu, a žene i djecu na desnu stranu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala. Da li možemo sada nešto da kažemo o ovim prostorijama radiologije koje ste spomenuli? Da li možete da se setite imena ljudi koji su bili s vama u toj prostoriji?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Mogu. U toj prostoriji i to cijelu noć uz mene i moju suprugu bili su doktorica Kajba, Aleksandra Kajba, doktorica Ana Matoš, doktorica Vera Kutuzović-Martić, inženjer radiologije gospodin Ivankovac Adam i njegova supruga Viktorija, gospodin Čakalić Emil i njegova supruga. Tu su bili bračni par starijih ljudi. To su bili roditelji od supruga doktorice Bosanac. Suprug se zvao Dragutin, a za gospođu ne znam, isto kao bračni par. Tu je bio radio tehničar Vuković Miličko, tu je bio fotograf Minović Tomislav. Tu su bile dvije gospođe Rehak Marija i Žulj Zdenka i tu je bio jedan mlađi čovjek za koga sam poslije čuo da je radio kao električar u bolnici, koji se zvao Vidoš Goran.

TUŽILAC MOORE: Da li znate... Da li mogu da postavim još jedno pitanje, a onda ćemo da završimo za danas?

SUDIJA PARKER: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li znate za ove ljude koje ste sada upravo spomenuli da su bili s vama u toj prostoriji, da li su neki od tih ljudi zajedno s vama otišli u kasarnu JNA ili ne?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I zbog potpunog odgovora, koga se sećate da je otišao u kasarnu JNA?

SVEDOK P-031 – ODGOVOR: U kasarnu JNA od ovih spomenutih osoba koji su sa mnom bile u radiološkim prostorijama su odveženi sa mnom, a kasnije i na "Ovčaru" Mihović Tomislav i Goran Vidoš.

TUŽILAC MOORE: Možda bi ovo bio dobar trenutak da završimo.

SUDIJA PARKER: Zahvaljujem vam se. Dakle, sada je 19.00 kada završavamo s radom za danas. Nastavićemo s ovim svedočenjem sutra u 14.15. Gospodine, bićemo vam zahvalni da se sutra u to vreme vratite. Zahvaljujemo vam se i sada prekidamo sa radom do sutra.

Fond za humanitarno pravo

